
**KOMMUNISTISEN JA DEMOKRAATTISEN
LIIKKEEN TEHTAVISTA
OIKEISTOLAISTUVASSA SUOMESSA**

Sodan- ja Fasisminvastainen Työ R.Y.:n
bulletiini 1/1987

SISALLYSLUETTELO

- Käydystä keskustelusta	s. 2
- Yhteidkunnallisen tilanteen kehityksestä	s. 6
- Järjestäytyneen taistelun välttämättömyys	s. 12
- Demokraattisen rintaman rakentamisen kysymyksistä 60- luvulla	s. 15
- Demokraattinen rintama ja lehdistökysymys	s. 19
- Demokraattinen rintama tänään	s. 23
- Kysymys yhteiskunnallisesta strategiasta	s. 27
- Sosialistinen päämäärä	s. 30
- Ajankohtaisita tehtävistä	s. 35

"MITÄ ON TEHTÄVÄ" -KIRJASESTA

Runsas vuosi sitten järjestetyn Sukupolvien Tapaamisen yhteydessä julkistettiin "Mitä on tehtävä" aineisto alaotsikolla "Kommunistisen liikkeen historiasta, tehtävistä ja nykytilasta Suomessa".

Suomen kommunistinen ja edistysellinen liike oli tuolloin II maailmansodan jälkeisen historiansa vaikeimmassa tilanteessa. Marxismi-leninismistä, proletaarisesta internationalismista ja työväenluokan etujen mukaisesta politiikasta irtisanoutuneet voimat olivat vallanneet puolueen keskuskomitean. Oli toteutettu kahdeksan piirijärjestön erottaminen SKP:stä ja perustettu niiden alueelle rinnakkaispiirijärjestöt. Jäsenkirjojen vaihtamisen nimikkeellä työväenluokan maailmankatsomuksen kannalla olevat kommunistit oli erotettu puolueesta. Poliitikassa oikeistolaisen ryhmäkunnan johtama keskuskomitea oli asettunut tukemaan Hallituksen politiikkaa ja oli aloittanut SKP:n ohjelman uudistamisen siten että kommunistinen liike mukautettaisiin kapitalistiseen yhteiskuntajärjestelmään.

Tässä tilanteessa julkaistu "Mitä on tehtävä"-kirjanen pyrki osaltaan edesauttamaan järjestöissä käytävää keskustelua Suomen kommunistisen ja demokraattisen liikkeen tilanteesta ja siitä aiheutuvista toimenpiteistä.

Vihkosen tarkoitus oli kiinnittää huomiota eräisiin Suomen kommunistisen ja demokraattisen liikkeen kehityksessä toistuvasti esiintyneisiin ongelmiin, jotta vältettäisiin niiden toistaminen tässä vaikeassa tilanteessa.

LYHYT YHTEENVETO

Suomen Kommunistinen Puolue on koko olemassaolonsa ajan ponnistellut oikean, todellista yhteiskunnallista ja luokkataisteluti-

lannetta vastaavan järjestöllisen muodon löytämiseksi. Myös nykyisessä tilanteessa tämä on eräs sen tärkeimmistä tehtävistä.

SKP:n historiassa on esimerkkejä siitä, miten myöhään suoritettut tilannearviot ovat osaltaan myötävaikuttamassa demokraattisen kehityksen puolesta käytävää kamppailuissa ilmenneisiin tappioihin. Puolueen historian alkutaipaleen suhteen on useissa yhteyksissä huomautettu että liian myöhään tapahtunut johtopäätösten teko Vanhan Työväenpuolueen kohdalla oli eräs ratkaisevin syy luokkasodan tappioon. Kommunistista puolueettahan ei silloin vielä oltu perustettu.

Mutta vastaavanlaiset tapaukset muodossa taikka toisessa ovat olleet tunnusomaisia myös puolueen kohdalla. Tästä esimerkkinä myöhäisemmiltä vaiheilta voidaan mainita mm. välinpitämätön suhtautuminen niihin marxilais-leniniläisen yhteiskuntakäsityksen ja politiikan vastaisiin ilmiöihin, joita puolueen piirissä ilmeni 50- ja 60-lukujen taitteessa. Reformismin ja revisionismin myöhemmin tapahtunut läpimurto olisi varmasti pystytty torjumaan jo varhaisessa vaiheessa, jos näihin ongelmiin olisi heti alunperin suhtauduttu täydellä vakavuudella.

Myös kuluvalle vuosikymmenellä tapahtuneeseen SKP:n hajoamiseen johtaneen kehityksen pysäyttäminen olisi ollut mahdollista, jos tilannetta koskevat arviot olisi pystytty ajallaan suorittamaan. Tänään on varmasti syytä myös keskustella siitä, miten ajan tasalla olevat tilannearviot autavat puoluetta toiminnassaan.

Vuonna 1970 pidetyssä puolueen ylimääräisessä edustajakokouksessa - ns. eheyttämiskokouksessa - marxilais-leniniläiset voimat arvioivat puolueen eheytyvän sen sisällä käytävän selvitystyön ja avoimen puoluekeskustelun tuloksena. Näin arvioitiin saavutettavan varmimmin yhtenäisyys puolueessa. Arvio ei ollut virheellinen, mutta toteutettavaksi asetettu tehtävä oli vaativa. Oikeutettua lieneekin arvioida, ettei taistelua puolueen yhtenäisyyden puolesta aina ole osattu käydä taholtamme oikealla tavalla. Yhtenäisyys olisi voitu saavuttaa mikäli olisi kyetty luomaan todellista poliittista

painetta puolueen johdossa olevia opportunistisia ja oikeistorevisionistisia aineksia vastaan. Tämä olisi voitu tehdä vain toteuttamalla rohkeaa poliittista, aatteellista ja organisatorista linjaa, jonka takana olisi ollut jäsenistön laaja tuki ja joukkojen kannatus. Oltiin kuitenkin arkoja sellaisiin organisatorisiin toimenpiteisiin, joilla olisi voimistettu asemia kentällä ja näin menetettiin aloite käsistä. Ehkäpä juuri osin tämän seurauksena alkoi samanaikaisesti lisäksi levitä käsityksiä yhtenäisyyden saavuttamisesta marxilais-leniniläistä linjaa madaltavien kompromissien kautta. Korostettiin virheellisesti organisaation löyhentämisen merkitystä yhtenäisyyden saavuttamisen keinona, pelättiin puoluekeskustelun käymisen rakentavan aittaa yhtenäisyyden tielle ja ajateltiin huonoilla työtätekevien etujen vastaisilla kompromisseilla mm. eduskunnassa edesautettavan yhtenäisyyden saavuttamista. Tulokset olivat huonoja ja edellytykset puolueen eheytymiselle heikkenivät entisestään.

"Mitä on tehtävä"- vihkossa kiinnitettiin huomiota näihin ja moniin muihin viimeksi kuluneiden vuosien aikana tapahtuneisiin muutoksiin. Kyse on ollut ns. perustavaa laatua olevista muutoksista huonompaan suuntaan. Tämä on ollut nähtävissä keskuskomitean puhdistamisena puolueen jäsenenemmistöä edustavista kommunisteista, rinnakkaispiirijärjestöjen perustamisesta ja hieman myöhemmin Tiedonantaja-lehteä julkaisseiden piirijärjestöjen erittamisesta puolueesta, puolueen perusjärjestöjen erottamisesta piirien jäsenyydestä sekä yksittäisten jäsenten erottamisista puolueesta.

Tässä vaiheessa marxilais-leniniläistä ideologiaa kannattavien kommunistien ja heitä edustavien järjestöjen toiminta oli tehty mahdolltomaksi puolueessa sen nk. virallisen keskusorganisaation puitteissa. Oli pakko turvata toiminta muulla tavoin.

Pohdittaessa välttämättömän marxilais-leniniläisten kommunistien organisaation luonnetta tulee hyödyntää keskusteluja joita maanalaisuuden aikana on käyty Kominternissa sekä niitä kokemuksia, joita saatiin sodanjälkeistä kansanrintamataktiikkaa kehitettäessä ja jotka koskivat aatteellisesti vahvan ja organisatorisesti toimintakykyisen kommunistisen puolueen ja laajan kansanrintaman rakentamisen keskisiä suhteita.

Tämä kokemus on osoittanut että joukkojen saaminen liikkeelle edellyttää aatteellis-

ti, poliittisesti ja järjestöllisesti lujaa kommunistista puoluetta, jonka tehtävänä on pyrkiä laajan demokraattisen rintaman rakentamiseen. Mutta se ei itse voi olla erilaisia poliittisia ja ideologisia aineksia sisältäen pitävä liitto. Siksi "Mitä on tehtävä"-aineistossa painotettiin marxilais-leniniläisten kommunistien valtaakunnallisen organisoitumisen välttämättömyyttä.

ESITETTYÄ KRITIIKKIA

SFT:n julkaisi kyseisen aineiston nimenomaan keskustelu- ja opintoaineistoksi. Aineisto herättikin järjestöissä ja lehdissä vilkkasta, ajoittain kiivastakin ajatustenvaihtoa.

Joissakin kommentaissa tulkittiin vihkoa siten, että puolue olisi pitänyt jakaa kahdella jo vuonna 1968 ja että vihkossa ei olisi arvostettu puolueyhtenäisyyden puolesta käytävässä taistelussa saavutetulle menestykselle. Oli valitettavaa että tämän sinänsä tärkeän kysymyksen käsittelyyn otettiin näin kielteinen kanta eikä juuri annettu palstatilaa esitettyyn kritiikkiin vastaamiselle.

Järjestöjen yhteydessä käytyjen keskustelujen kannanotoissa kuitenkin todettiin kommunistisen ja edistyksellisen liikkeen historian ja sen nykyisen tilanteen arvioinnin välttämättömyys ja kiireellisyys. Aika ja tapahtumat puolestaan ovat osoittaneet, etteivät vihkossa tehdyt arviot kovinkaan paljon ole poikenneet siitä, mihin suuntaan kehitys puolueessa on jatkunut.

Vihkon perusajatusten edelläkuvatunlainen tulkinta ei ole oikea.

VASTAUKSIA

Aineisto ei aseta kyseenalaiseksi puolueyhtenäisyyden puolesta käytävän taistelun välttämättömyyttä. Taistelua on käytävä niin kauan kuin on olemassa reaalinäköala yhtenäisyyden saavuttamisesta perääntymättä puolueen ja sen harjoittaman politiikan marxilais-leniniläisestä luonteesta.

Aineiston tarkoituksena ei myöskään ole levittää pessimististä käsitystä jonka mu-

kaan yhtenäisyydestä taistelun näköala jo alun alkaenkin olisi ollut menetetty.

Aineiston tarkoituksena oli selvittää mikä olisi ollut johdonmukaisin keino tämän taistelun käymiseksi. Vihkossa painotetaan että tehokkain keino vastustaa kommunistisen puolueen sisällä levinnyttä aatteellista taantumaa sekä politiikan alueella tapahtunutta porvariston ja oikeistososialidemokratian myötäilyä on rohkeisiin poliittisiin tunnuksiin pohjaavan joukkokamppailun järjestäminen ja marxilais-leniniläisen yhteiskuntakäsityksen peittelemätön esille tuonti ideologian alueella. Myös järjestöllisissä kysymyksissä on oltava valmius näiden tehtävien toteuttamisen vaatimiin toimenpiteisiin. Tällä tavoin olisi oikeistorevisionistisen johdon asemia kyetty horjuttamaan.

Yhtenäisyyden nimissä tehtäviin kompromisseihin suostuminen ideologisissa ja perustavissa poliittisissa kysymyksissä, profiilin madaltaminen ei edistä tilanteen tervehtymistä. Tältä pohjalta aineistossa arvioitiin eri vaiheita ja suuntauksia joita yhteinäisyydestä taisteluun liittyen erityisesti 1970-luvulla oli esiintynyt.

Tilanteen viimeisimpiä vaiheita käsitellessä osassa todettiin, että sen jälkeen kun puolueessa jo oli tapahtunut luonteeltaan perustava poliittinen, aatteellinen ja järjestöllinen hajotus on vahingollista pitää kiinni yhtenäisyydestä taistelun aikaisemmissa vaiheissa muotoutuneista tilannearvioista ja tunnuksista. Perusteiltaan muuttunut tilanne vaatii uutta arviota. Kun marxismileninismin pohjalta saavutettavan yhtenäisyyden näköala SKP:n sisällä oli menetetty, on suuntauduttava uuden tilanteen edellyttämään luokkakantaisten voimien järjestäytymiseen, taistelun jatkamiseen uusissa muodoissa. Korostettakoon että aineistossa todetaan tällaisen muutoksen tapahtuneen viimeksi kuluneiden vuosien kehityksen tuloksena, ei aiemmin.

SFT:N JÄRJESTÖLLISESTÄ LUONTEESTA

Eräissä aineistoon kohdistetuissa kriittisissä kommentteissa esitettiin myös käsitys ettei Sodan- ja Fasismin vastaisen työn ei järjestöllisen luonteensa vuoksi tulisi ottaa kantaa kommunistisen puolueen tilan-

teeseen.

Todettakoon tähän, että oikeistovaaran torjuminen edellyttää voimakkaan kommunistisen puolueen olemassaoloa. Siksi fasismin vastainen taistelu ja kysymys kommunistisen puolueen luonteesta liittyvät kiinteästi toisiinsa, eikä SFT:n piirissä käytävästä keskustelusta keinotekoisesti voi rajata ulos kysymystä Suomen kommunistisen liikkeen tilasta. Sen - aivan kuten minkä tahansa muun ratkaisevan poliittisen voiman - sulkeminen arvion ulkopuolelle tekisi Suomen yhteiskunnallisen tilanteen käsittelyn mahdollottomaksi. Selvää tietekin on, ettei SFT keskustellessaan kommunistisen puoleen tilasta pyri päättämään puoleen sisäisistä asioista. Se esittää niistä näkemyksensä mutta jättää päätösten teon puolueen jäsenille.

On totta että antifasististen organisaatioiden luonne eräissä muissa maissa poikkeaa jossain määrin SFT:n luonteesta. Fasismin vastaisen järjestön luonne määräytyy kuitenkin kunkin maan historiallisten olosuhteiden mukaiseksi. Suomessa ei fasisminvastaiseen vastarintataisteluun merkittävämmässä määrin kyetty organisoimaan kommunistisen puolueen ulkoisia voimia.

Niinpä SFT:n perustamisesta vuonna 1959 päätettiin SKP:n keskuskomitean toimeksiantosta. Järjestön perustivat maanalaisuuden kauden vaikeissa olosuhteissa toimineet ja poliittisen vakaumuksensa vuoksi ohranan vankiloissa istuneet kommunistit. Vasta vuoden 1972 jälkeen järjestöön on otettu jäseneksi nuorempia tovereita. SFT:llä on aina ollut suorat yhteydet puolueeseen ja siksi sillä on velvollisuus esittää näkemyksensä SKP:n nykyisestä tilanteesta.

OPISKELUN VALTTAMATTOMUUS

"Mitä on Tehtävä" -aineisto muotoutui kirjattaessa muistiin keskustelua jota lukuisissa mm. SFT:n järjestämissä keskustelu- ja luentotilaisuuksissa oli käyty. Oman panoksensa antoivat monet veteraanit kertomalla omakohtaisista kokemuksistaan Suomen kommunistisen ja demokraattisen liikkeen eri vaiheista. Työlle virikkeitä antaneesta kirjallisuudesta aineistosta mainittakoon mm. Kursiivin julkaisemat "Taistelu SKP:n päälinjasta"

ja "Toisenlainen puolue" sekä SKP:n Uudenmaan piirijärjestön julkaisema luentosarja "Luentoja SKP:n historiasta". Katsomme että julkaistu aineisto puutteistaan ja poleemisesta luonteestaan huolimatta puoltaa paikkaansa keskusteluainestona, ja toivomme asiallisen keskustelun sekä liikkeemme historian opiskelun jatkamista. Omalta osaltaan SFT pyrkii viemään tätä keskustelua eteenpäin mm. käsillä olevan bulletiinin välityksellä.

Käsillä olevassa bulletiinissä pyritään kiinnittämään huomiota onglemiin, jotka runsas vuosi sitten julkaistussa aineistossa jäivät vähemmälle huomiolle tai jotka ajan-kohtainen tilanne erityisesti nostaa esiin. Ennenkuin siirrymme näihin kysymyksiin on kuitenkin luotava katsaus muutoksiin jotka kuluneen vuoden aikana ovat tapahtuneet Suomen yhteiskunnallisessa tilanteessa sekä uusiin vaiheisiin kommunistisen ja demokraattisen liikkeen kehityksessä.

YHTEISKUNNALLISEN TILANTEEN KEHITYKSESTÄ

PAAOMIEN KESKITTYMINEN

Kuluneen vuoden aikana pääomien keskittyminen Suomen sisäpuolella on edennyt nopeasti. Esimerkkinä mainittakoon vain seuraavat yrityskaupat:

Vuoden 1986 alkupuolella valtionyhtiö Enso Guzeit metsäteollisuutensa yksityiselle yhtiölle Ahlströmille. Kauppa suoritettiin Kauppa- ja Teollisuusministeriön suosiollisella myötävaikutuksella siitä huolimatta että huomattava määrä työpaikkoja asetettiin kaupan myötä uhanalaiseksi. Kauppa heijastaa myös pyrkimystä aloittaa valtionyhtiöiden laajamittainen myyminen yksityisomistukseen.

Alkuvuodesta päätettiin myös Oulu-yhtiön myymisestä Veitsiluoto-yhtiölle. Ulkoministeri Väyrynen totesi että Hallituskriisi on mahdollinen ko. kaupan ympärillä.

Kesäkuussa tapahtui Valmetin ja Wärtsilän fuusio jonka on arviotu johtavan jopa 10.000 työntekijän irtisanomiseen. Tähän liittyy myös Vuosaaren telakan tapaus vuoden 1987 alussa.

SOSIAALITURVAN PURKAMINEN

Työttömiä on Suomessa ollut kuluneena vuotena huomattavasti enemmän kuin edeltävänä vuotena. Työttömien sosiaaliturvaan ei ole saatu minkäänlaisia olennaisia parannuksia.

Vuoden 1986 keväällä SDP:n johdon ja SKP:n oikeistolaisen ryhmäkunnan myötävaikutuksella läpiajettu tulopoliittinen kokonaisratkaisu johtaa myös työssäkäyvän väestön elintason laskuun.

Asuntopula jatkuu hälyttävänä. Yhdistyneiden Kansakuntien asunnottomien vuoden alkaessa on Helsingissä 15.000 asuntoa tyhjillään ja vähintään sama määrä ihmisiä asunnon tarpeessa.

VEROTUKSEN KIRISTAMINEN

Veropolitiikkaan on suunnitteilla useita huolestuttavia muutoksia: Relanderin mukaan tarkoitus on toteuttaa loppuun yritysverouudistus, liikevaihtoverouudistus, arvonlisä- ja marginaaliverouudistus.

Lyhyesti sanottuna näiden uudistusten tarkoituksena on vapauttaa investoinnit liikevaihtoverosta ja kattaa näin syntynyt lovi valtion budjetissa kulutusveroa eli arvonlisäveroa kiristämällä.

Yritysverouudistus pitää sisällään yritysten tuloveron alentamisen entisestään, varallisuusverotuksen lakkauttamisen ja yritysten kirkollisveron poistamisen sekä työnantajien sosiaaliturvamaksujen alentamisen.

Marginaaliverouudistuksen varjolla on tarkoitus toteuttaa suurituloisten tuloveron kevennys.

Kaikki nämä muutokset on tarkoitus kattaa kulutusverotusta kiristämällä, nostamalla liikevaihtoveroprosenttia tai ulottamalla liikevaihtovero myös palveluiden piiriin ja lakkauttamalla voimassa olevia elintarvikkeiden liikevaihtoverokevennyksiä. Mahdollista on myös lapsilisien paneminen verolle sekä tavallisten henkilöiden verovähennysten poistaminen.

Suurpääoman verohelpotuksia on tarkoitus rahoittaa myös supistamalla julkisen talouden osuutta. Tämä merkitsee mm. terveydenhuoltopalvelujen yksityistämistä ja valtionyritysten aseman heikentämistä. Valtionlaitosten toimintaperiaatteita on tarkoitus muuttaa muistuttamaan yksityisyrittäjien vastaavia periaatteita, esimerkiksi henkilökuntaa supistamalla. Rationalisointitoimenpiteet aiotaan ulottaa myös julkiseen sektoriin.

Työsuhdeturvaa on tarkoitus heikentää. Tämä merkitsee että työllisyyslaki tulee jäämään kuolleeksi kirjaimeksi, koskei tarkoitukseen tulla osoittamaan määrärahoja.

Ainoa kasvavaksi suunniteltu valtiontalouden sektori on puolustustalous.

PÄÄOMIEN KANSAINVALISTYMINEN

Suomen kaltaisen pienen kapitalistisen maan tilannetta arvioitaessa on huomioitava myös Suomalaisen ja kansainvälisen pääoman välisten suhteiden kehitys.

Tässä suhteessa vuosi 1986 alkoi huolestuttavalla uudella "avauksella": Helmikuussa waltionyhtiö valmet allekirjoitti sitoumuksen hissitehtaansa myymisestä suurelle ylikansalliselle OTIS-yhtiölle. OTIS-yhtiö on osa United Technologies Companya, jolla on merkittävä osa Pohjoisatlantin sotilasliiton (NATO) varusteluolosuhteissa. Kauppaan liittyen Valmetin on myös määrä aloittaa siviili- ja sotilaslentokoneiden tuottaminen OTIS-yhtiölle. Sopimuksessa Valmet sitoutui maksamaan OTIS-yhtiölle huomattavan sakko- ja korvauksen siltä varalta että suunnitellun kaupan tielle tulisi yllättäviä esteitä.

Vuoden 1986 kesäkuussa toteutettiin ulkomaisen pääoman tähänasti suurin operaatio Suomessa: Strömberg-yhtiön lähes koko tuotanto myytiin ruotsalaiselle Asea-yhtiölle. Kaupan seurauksena 7.000 työntekijää siirtyi ulkomalaisen pääoman alaisuuteen.

Ulkomaisen pääoman tunkeutumista Suomeen helpotettiin myös lainsäädäntöä muuttamalla. Aiemmin voimassa olleen lain mukaan ulkomalainen yhtiö sai omistaa korkeintaan 20 prosenttia suomalaisesta yhtiöstä. Nyt voimaantuneessa uudessa laissa tämä osuus korotettiin 40 prosenttiin. Muutoksen merkitystä yritettiin porvarillisessa tiedonvälityksessä vähätellä. Esimerkiksi Helsingin Sanomat kirjoitti että muutos "ei merkitse että vieraan pääoman päätösvalta Suomessa kasvaisi, lain muuttamisen myötä ainoastaan suomalaisten yritysten kilpailuedellytykset ulkomailla paranevat." Lakimuutoksen todellinen merkitys on kuitenkin huomattava: 40 prosentin osakepääoman turvin voidaan yhtiön strategista päätöksentekoa käytännössä täysin hallita, mikä 20 prosentin pääoman turvin olisi huomattavasti vaikeampaa.

Ulkomaisen pääoman Suomeen tunkeutumisen rinnalla voidaan havaita myös toiseen suuntaan kulkevaa liikennettä: Suomalaisen pääoman keskittyminen on nyt edennyt vaiheeseen jossa suurimpien yhtiöiden pääomien sijoittaminen ulkomaille on tullut ajankohtaiseksi.

Vuoden -87 eduskuntavaalien tulos - josta tarkemmin vihkosen loppupuolella - voimistaa edelleen tätä pääomien liikkuvuuden lisääntymistä kansallisten rajojen yli.

Monilla aloilla, mm. paperi- metalli- sekä tekstiiliteollisuudessa ovat suurimmat Suomalaiset yhtiöt perustaneet tehtaita ulkomaille samaan aikaan kun samat yhtiöt ovat supistaneet tuotantoaan tai peräti sulkeneet kokonaisia tuotantolaitoksia Suomessa. Tämä on voimakkaasti lisännyt työttömyyttä näillä aloilla.

Vaarana on keinotteluvaallon syntyminen, miljardien markkojen vieminen lyhyessä ajassa ulkomaille keinotteluvoittojen toivossa. Vallitseva kehitys johtaa pääomien liikkeiden vapautumiseen entisestään. Tämä puolestaan johtaa talouden altistumiseen ulkoisille häiriöille samalla kun itse tuotantoprosessin merkitys supistuu.

Vuoden aikana käytiin pitkällinen keskustelu Outokumpu Yhtiön ja Chilen sotilasjuntan välisestä taloudellisesta yhteistyöstä. Oppositiovoimat sekä Suomessa että Chilessä olivat tätä yhteistyötä vastaan ja Outokumpu joutui perääntymään suunnitelmastaan. Sitkeys jolla yhtiö puolusteli "kauppapoliittiselle realismille" pohjaavia aikeitaan oli kuitenkin huolestusta herättävä.

Vuoden -86 kesällä myös Suomen Yhdyspankki laajensi toimintaansa koko Skandinaviaan.

Samaan aikaan Helsingin Sanomat omistava Sanoma Oy osti Norjalaisia viestintämonopoleja.

SUOMEN ULKOMAANKAUPAN SUUNTA

Suomen taloudellisia ongelmia ei voida ratkaista yksinomaan ulkomaankaupan avulla. Pohjimmiltaan on kysymys siitä miten kotimaassa suunnataan varoja. Ulkomaankaupan suunnalla on kuitenkin monia seuraamuksia kansallisen talouden kehitykselle.

Mm. alkuvuodesta 1986 järjestetyssä ammattiliittojen rauhantapaamisessa kiinnitettiin huomiota siihen että Suomen talouselämää on jatkuvasti kasvavassa määrin sidottu länteen. Eftan, Eureka ja Esan kaltaisilla projekteilla on välillinen vaikutuksensa Suomen taloudelliseen, poliittiseen, ulkopo-

liittiseen ja sotilaalliseen kehitykseen.

Useilla tärkeillä alueilla työllisyys on voimakkaasti sidoksissa Neuvostiliiton kanssa käytävän kaupan kehityksestä. Teollisuuspiirejä edustava Uusi Suomi kirjoittaa helmikuussa -86 että länsivienti laivanrakennusteollisuudessa on pysähtynyt kokonaan. Myöskään suomalaiset varustamot eivät halua ostaa aluksiaan Suomen telakoilta. Siten telakkateollisuuden jatkuminen näyttää olevan Neuvostoliittoon suunnatun viennin varassa.

Huolimatta tämänkaltaisista jopa konservatiivisten piirien tunnustamista tosiasioista on Suomen ulkomaankaupan painopistettä jatkuvasti siirretty länteen. Vuosi sitten tammikuussa kommunistit arvostelivat avoimesti hallitusta passiivisuudesta idänkaupan kehittämisessä, erityisesti Ulkomaankauppa-ministeri Jermu Laineen kehoitusta orientoida suomalaiset yhtiöt vahvemmin Länsi-Euroopan markkinoille, Eftan ja Eureka-piiriin. Tähän arvosteluun presidentti Koivisto reagoi harvinaislaatuisten kiivaasti esittäen ettei kritiikillä olisi minkäänlaista todellista perustaa.

amanaikaisesti pääomapiirejä edustava Uusi Suomi raportoi että 70 prosenttia Suomen ulkomaanviennistä suuntautuu länteen, EFTA:n ja EEC:n piiriin. Lehti kehoittaa edelleen vahvistamaan asemia tällä suunnalla.

Nyt näköpiirissä on EFTA:n roolin näivettyminen. Tämä merkitsee että vaikkei muodollisesti syntyisi uusia sopimuksia niin EEC:n asema tulee vahvistumaan EFTA:n kustannuksella. Sopimuksia tullaan integroimaan EEC:hen ja tämä johtaa Suomen tosialliseen muuttumiseen osaksi EEC:tä, siinäkin tapauksessa että mitään muodollisia tarkistuksia ei suoritettaisi.

Sosialististen maiden kanssa käytävän kaupan jatkuva supistuminen merkitsee Suomen vetämistä kiinteäksi osaksi läntisen Euroopan taloutta.

Yritysten pääomaliikenne on vapaata kansallisten rajojen yli. Tämä saattaa kiihdyttää rationalisointia ja johtaa teollisten työpaikkojen vähenemiseen, Suomen talouden perustan heikkenemiseen. Tähän liittyy myös suunnitelma tuen vetäminen pois maataloudesta siten että pieni ja keskisuuri maatalous häviäsi. Tällöin Suomen maatalouden omavaraisuus murtuisi ja se tulisi tälläkin alueella riippuvaiseksi EEC:stä. Näin suun-

nanmuutoksen suorittaminen muuttuu jatkuvasti vaikeammaksi. Siteitä länteen lisätään kaikilla tasoilla.

Tällainen pääoman kansainvälistyminen edellyttäisi myös työväenliikkeen yhteistoimintaa yli kansallisten rajojen, myös työpaikkatason toiminnassa.

ULKOPOLITIIKKA

Edellä kuvatun kaltainen kehitys talouden alueella muovaa maaperää pyrkimykselle Suomen perinteisen ulkopoliittisen linjan vähittäiselle muuttamiselle ja murentamiselle.

Koko vuoden ajan on porvarillisessa sanomalehdistössä julkaistu kirjoituksia joilla halutaan muuttaa mielialaa suopeammaksi Euroopan Neuvostolle, EC:lle. Tammikuussa HS otsikoi "Uusia jäseniä tulossa Euroopan Neuvostoon". Lehti kertoo että EC:n kansainvälisen kaupan volyymi on kolme kertaa niin suuri kuin USA:n ja neljä kertaa niin suuri kuin Japanin.

Myös keskustapuolueen Suomenmaa kertoo että "Eureka menee eteenpäin": Lehden mukaan ei voi olla mitään pahaa sanottavaa niistä Eureka korkean teknologian projekteista jotka Suomi vuonna -86 on saanut: Ne mahdollistavat käytännöllisen yhteistyön rakentamisen useilla eri huipputeknologian alueilla tukien taloutemme yleistä kansainvälistymistä.

Tällä hetkellähän Suomella ei ole suoria suhteita Euroopan Neuvostoon jäsenmaiden hallitusten välisenä poliittisena elimenä. Sisällöllistä yhteistyötä EC:n kanssa tehdään sen eri osastojen, EEC:n, ESA:n, EUREKAN jne. Puitteissa. On selvää että tämän sisällöllisen yhteistyön osuus Suomen kansainvälisten suhteiden kokonaiskentässä voi voimakkaasti kasvaa ilman että maa olisi EC:n jäsen.

Lähentymisestä EC:hen myös poliittisena elimenä kertoo Ulkoministeriön edustajan kesällä -86 antama lehdistölausunto jossa todetaan että esteitä Suomen liittymiselle EC:hen ei enää ole olemassa, "perinteisen ulkopoliittikan" muodostamaa rasiitetta lukuunottamatta. Ministeriön edustajan mukaan on odotettava poliittisesti suosiollista

poikkeustilannetta hankkeen toteuttamiseksi.

Saman kesän aikana Englannin ja Eurekan suhteiden kehittämisen pääorganisaattori Oakley suoritti vierailun Suomeen.

Kesäkuussa tehtiin päätös Euroopan avaruusjärjestöön ESA:n liittymisestä.

OECD on jatkanut Suomen sisäpolitiikkaan puuttumista melko suoraan: Kesällä järjestö ilmoitti että tulopoliittisen kokonaisratkaisun puitteissa harjoitettu "liian reipas" palkkapolitiikka on syynä siihen ettei Suomen talouskasvu vuonna -86 yllä OECD:n tasolle.

Jo kyseisen vuoden alussa Elinkeinoelämän Valtuuskunnan entinen toimitusjohtaja Max Jakobson selväsanaisesti vaati Suomen ulkopoliittisen linjan muuttamista. Hänen mukaansa Suomen on voimakkaammin sitouduttava läntisen Euroopan nopein askelin kehittyvään integraatioon, taloudellisella, sotilaallisella, poliittisella ja teknologisella alueella. Jakobsonin virittämän keskustelun yhteydessä ulkoministeri Väyrynen katsoi välttämättömäksi puuttua Jakobsonin suunnitelmiin ja todeta että hallitus aikoo jatkaa puolueettomuuspolitiikkaa siinä mielessä kuin Kekkonen sen ymmärsi.

Huolestuttavia piirteitä ei ole puuttunut myöskään suhtautumisesta eräisiin Euroopan ulkopuolisiin kysymyksiin: Kesällä tuli tunnetuksi vertaus jossa ministeri Väyrystä kuvattiin "Pohjolan Thatcheriksi" joka pohjoismaiden sisäpuolella itsepintaisesti vastustaa Etelä-Afrikan hallituksen vastaisen talousboikotin voimaansaattamista. Samaisena kesänä Väyrynen katsoi tehtäväkseen ryhtyä muuttamaan Suomen suhtautumista Israelin hallitukseen. Varovaisesti hän yhtyy Jakobsonin mielipiteeseen jonka mukaan "ihmisoi-keuskysymyksen ei pitäisi voimakkaasti antaa vaikuttaa ulkopoliittiseen linjanvetoon". Väyrysen mukaan Suomi joka tapauksessa käy kauppaa useiden Israeliin rinnasteisten sotilasdiktatuurien kanssa.

Vuoden vaihteessa Suomen Ulkopoliittisen Instituutin Johtaja Kari Möttölä julkaisi Helsingin Sanomissa laajan kirjoituksen jossa sivutaan edellä mainittuja kysymyksiä: Hänen mukaansa Euroopan pienten puolueettomien maiden taloudelliseen, sotilaalliseen ja poliittiseen potentiaaliin liittyvä paine on kasvanut. Ydinaseriisuntaneuvotteluihin liittyen voidaan arvioida että Pohjois-Atlantin Sotilasliitolle Euroopassa sijaitse-

vat konventionaaliset aseet muuttuvat yhä tärkeämmäksi tekijäksi.

Möttölä jatkaa: NATO:n sotilasasiantuntijat ovatkin ottaneet tavakseen harjoittaa avointa kritiikkiä puolueettomia maita kohtaan havaitessaan puutteita niiden sotilaallisissa järjestelyissä. Nyt tätä kritiikkiä on kohdistettu mm. Ruotsiin ja Itävaltaan.

Ajankohtaisena osoituksena Möttölan tarkoittamasta ilmiöstä voidaan pitää Ruotsin sitomista NATO:n kansainvälisiin sotatarviketeollisuustoimituksiin. Ensin pääministeri Palme:n ja hieman myöhemmin sotatarviketollisuustarkastajan murhat osoittavat että Ruotsin kaltaisessakin porvarillisessa demokradiassa ollaan valmiita siirtämään ihmisiä pois alta silloin kuin pääoman etu sitä vaatii.

Möttölan mukaan Euroopassa vallitsevaa jännitystä kiristää myös huipputeknologian jatkuva kehitys. Tätä teknologiaa voidaan käyttää myös sotilaallisiin päämääriin ja siksi puolueettomilta mailta tullaan vaatimaan viennin kontrollin tiukentamista. Tämä puolestaan johtaa sosialistista maista tulevien tilausten menttämiseen.

Möttölan mukaan EC, EFTA ja EUREKA muodostavat kansainvälisen liike-elämän foorumin jossa puolueettomille maille ei jää muuta mahdollisuutta kuin kulkea vahvempien NATO-maiden perässä. Sosialistiset maat on jätetty tämänluonteisen teknologisen yhteistyön ulkopuolelle, mikä seikka edelleen jakaa Eurooppaa.

Tästä Möttölä vetää johtopäätöksen että puolueettomien maiden on määriteltävä rajat joissa ne asettuvat läntiseen integraatioon. Puolueettomien maiden läntisistä taloussuhteista on poliittisesti välttämätöntä mutta yhä vaikeampaa sulkea pois sotilasteknologiaa. Näiden maiden tuotanto tulee jatkuvasti riippuvammaksi läntisen teknologian tuonnista. Siten niiden talouden vakauskriisiaikana on riippuvainen lännestä. Siksi puolueettomien maiden suhteet länteen tulevat tulevaisuudessa muuttumaan yhä ongelmallisemmiksi ja konfliktialttiimmiksi.

MUIDEN PUOLUEIDEN KEHITYS

Vuoden aikana on sekä keskusta- että sosialidemokraattisen puolueen sisäpuolella havaittavissa merkkejä siirtymisestä oikealle.

Keskustapuolueen puoluekokouksessa on kaa-
vailtu nk "uutta kansanrintamaa". Sillä puolue tarkoittaa hallitusyhteistyötä jossa keskustapuolueen kanssa liittoutuisi kokoomuspuolue. Tällä yhteistyöllä olisi tarkoitus korvata perinteinen vasemmiston ja keskustan välinen "punamultayhteistyö".

Sosialidemokraattisen puolueen hallituksessa toteuttama suurpääoman etujen mukainen linja on aiheuttanut repeämiä puolueen sisäpuolella. Kriisilakien kehittäminen sekä sähkön hintaa roimasti nostavan energiaveromuutoksen läpiajaminen muodostuivat omantunnonkysymyksiksi eräille puolueen kansanedustajille jotka asettuivat avoimesti SDP:n harjoittamaa hallituspolitiikkaa vastaan. Sor-
san ilmoituksen mukaan puolue tulee käyttämään tätään "punaiseksi tusinaksi" nimetyn ryhmän taltuttamiseen kaikki tarvittavat pinot.

SDP on nyt uudistamassa myös puolueohjelmaansa, josta halutaan karsia pois ainekset jotka liiallisesti korostaisivat SDP:n luonnetta työväenpuolueena. Ohjelmaluonnokseen tutustuttuaan jopa Uusi Suomi ihmettelee voidaanko SDP:tä tämän ohjelmauudistuksen jälkeen enää pitää työväenpuolueena.

SDP:n kurssin muuttumisesta on selvänä osoituksena että 100.000 äänestäjää on jättänyt puolueen vuoden -87 eduskuntavaaleissa.

SKP;N JA SKDL:N KEHITYS

Myös oikeistolaisen ryhmäkunnan johtama SKP:n keskuskomitea on tarkistamassa puolueen ohjelmaa tavalla joka siirtää puoluetta voimakkaasti oikealle. Helmikuussa 1987 esitetty ohjelmaluonnoksen toinen versio sanoutuu entistä määrätietoisemmon Neuvostoliitosta ja reaalisosialismista. Sosialismille ominainen suunnitelmatalous nähdään yhteiskunnallista edistystä jarruttavana byrokraattisuutena, tehottomuutena, kansanluontaisen innostuksen ja vastuuntunnon kieltävänä luutuneisuutena. Nyt julkiste-

tussa luonnolksessa puolue näkee yhteistyökumppaneinaan Länsi-Euroopan kommunistiset puolueet. Sosialistinen Suomi nähdään itsehallinnon toteuttamisena ja "yleisesti hyväksyttyjen" uudistusten asteittaisena toteuttamisena.

Ohjelmauudistuksen lisäksi Kulttuuritalolta johdettu keskuskomitea on siirtynyt oikealle myös käytännön politiikassaan. Selvin osoitus tästä oli keskuskomitean suhtautuminen kevään tulopoliittisiin neuvotteluihin. Kevättalvella SKDL:n johto kävi SDP:n ja Keskustapuolueen kanssa neuvotteluja mahdollisuuksistaan osallistua vaalien jälkeen valittavan hallituksen työskentelyyn. Näitä neuvotteluja helpottaakseen SKDL:n johto oli valmis antamaan näytön yhteistyökykyisyydestään. Se oli valmis luopumaan ammattiyhdistyskentän ajamista palkkatavoitteista ja hyväksymään SDP:n johdon ajaman 75 pennin linjan.

Asetuttuaan SDP:n ajaman linjan taakse Aarno Aitamurto ja Olavi Hänninen totesivat helmikuussa -86 että ne SAK:n johdon SKDL-ryhmän jäsenet tullaan erottamaan jotka eivät SAK:n johdon linjaa hyväksy. Myöhemmin tämä uhkaus myös toteutettiin.

TYÖVAEN JOUKKOTAISTELUN KEHITYS

Keväällä 1986 ammattiyhdistyskenttä oli laajasti valmis taistelemaan laikoin paremman palkka- ja työehtosopimuksen puolesta. SAK:n johto ei uskaltanut suoraan asettua kentän tahtoa vastaan. Se ilmoitti valmistelewansa yleislakkoa. Tälle yleislakolle se asetti niin alhaisen päämäärän, että sen saavuttamiseen tuskin olisi minkäänlaista lakkoa tarvittu. Asetettu 2,3 prosentin palkankorotustavoite oli alhaisempi kuin mitä voimassa olleen Pekk-as-ratkaisun aikana oli toteutettu. Tavoite oli avoimessa ristiriidassa ammattiyhdistyskentän tavoitteiden kanssa. Kun aloitettu yleislakko vielä lopetettiin muutaman päivän sisällä kysyttiin aiheellisesti oliko SAK:n johto suunnitellut tämän "teatterilakon" yhteisymmärryksessä Työnantajien keskusliiton kanssa.

SAK:n johto ei ole vaatimuksissaan pitänyt kiinni kirjaamastaan tavoitteesta jonka mukaan palkkojen pitäisi nousta työn tuottavuutta vastaavasti. Työn tuottavuus on kasvanut 45% ja samanaikaisesti reaaliansoiden

kehitys on ollut jäädytettynä. Näin pankit ja teollisuus ovat ottaneet haltuunsa 76 miljardia markkaa maksamattomia palkkoja.

Aina toisenlaiset tulokset saavutettiin mm. kentän tavoitteille perustuneessa ja tosi

tarkoituksella aloitetussa virkamieslakossa. Sama koskee voittoon päättynyttä sähkömies-ten lakkoa.

Tämänkaltaisen lakkojen nujertamiseksi hallitus jatkoi lakkosakko- ja kriisilakien kehittämistä.

JÄRJESTÄYTYNEEN TAISTELUN VALTTAMATTOMUUS

Edellinen - lyhyt ja vain joitakin esimerkkejä käsittävä - katsaus yhteiskunnalliseen tilanteeseen osoittaa että oikeistovaara on hälyttävällä tavalla kasvanut. Myös työväestön ja muiden sitä lähellä olevien sosiaalisten ryhmien valmius taistella oikeuksiansa puolesta on kasvanut. Kuitenkaan perinteisesti vasemmistolaiseen työväenliikkeen lukeutuneiden SDP:n, SKDL:n SKP:n johdot eivät ole kykeneviä eivätkä halukkaita tätä taistelua järjestämään.

Tässä tilanteessa SKDL:stä ja SKP:stä erotetuille kommunistisille ja demokraattisille voimille asetui vastuullinen tehtävä. On kyettävä turvaamaan ja uudelleenjärjestämään keskitetysti johdettu kommunistinen työaassamme. On kyettävä kokoamaan demokraattiset voimat taisteluun uusioikeistolaisuutta vastaan.

PERUSTAVIA KYSYMYKSIÄ

Mitä on tehtävä-aineston johtopäätös-osassa todettiin että SKP:n viimeisen edustajakokouksen ja tapahtuneiden erottamisten jälkeen maamme kommunistisen ja demokraattisen liikkeen tila on ratkaisevasti erilainen kuin aiemmin. Puolueessa pitkään jatkunut suuntataistelu marxilais-leniniläisen ja reformistisen linjan välillä oli järjestöllisellä alueella kulkenut tiensä loppuun. Aatteellisessa ja poliittisessa mielessä tämä taistelu ei voi loppua, mutta se tullaan vastaisuudessa käymään uusissa muodoissa. Todettiin että nyt ollaan välttämättömien ja perinpohjaisten uudelleenarviointien edessä: Vuosia jatkunut SKP:n sisällä käyty järjestöllinen taistelu oli kuluttanut voimavaroja jotka olisi tarvittu marxilais-leniniläisten voimien poliittiseksi, järjestölliseksi ja aatteelliseksi lujittamiseksi sekä työpaikka- ja joukkoyhteyksien rakentamiseksi. Samanaikaisesti yhteiskunnallinen tilanne oli jatkuvasti kiristynyt. Muotoutuneessa uudessa tilanteessa on tehtävä kaikki voitava näiden osittain taka-alalle painuneiden

tehtävien toteuttamiseksi. Muutoin maamme kommunistinen ja demokraattinen liike on vaarassa jäädä jälkeen yhteiskunnallisen tilanteen kehityksestä. Välttämättömien organisatoristen toimien rinnalla todettiin välttämättömäksi myös huomion kiinnittäminen demokraattisen rintaman strategian kehittämiseen. Olisi kyettävä käynnistämään uudelleen 60-luvulta asti - paljolti sisäisen suuntataistelun vuoksi - syrjään jäänyt työsellaisen yhteiskunnallisen strategian kehittämiseksi joka kykenee sitomaan taistelun työväenluokan päiväkohtaisten etujen puolesta ja sosialistisen päämäärän toisiinsa.

Todettiin että ainakin seuraavista aiheista tarvitaan perusteellista keskustelua:

- Marxilais-leniniläisen puolueen luonne ja tehtävät

- Demokraattisen rintaman rakentamisen ja kommunistisen liittolaisspolitiikan periaatteet

- Strategian kehittäminen joka kykenee sitomaan lähimmät taistelutehtävät ja sosialistisen päämäärän toisiinsa

- Suomen kommunistisen ja demokraattisen liikkeen uudenpaa historiaa koskevan arvion luominen pohjaksi ajankohtaiselle tehtävänasettelulle.

KULUNUT VUOSI

Kuluneen vuoden aikana on tapahtunut näihin seikkoihin liittyviä muutoksia. Marxilais-leniniläiset voimat järjestivät vuoden 1986 huhtikuussa Tampereella kokouksen jossa valittiin SKP:n järjestöille keskuskomitea. Keskuskomitea valmistelee edustajakokousta vuoden 1987 kesäksi. Edustajakokousvalmisteluihin liittyen on käynnistetty työpuolueohjelman kehittämiseksi. On myös perustettu Demokraattinen Vaihtoehto r.p.

Näin alulle lähteneen kehityksen esiinnostamien tehtävien onnistunut ratkaiseminen korostaa välttämättömyyttä rakentavan keskustelun käymiseksi edellä mainituista kysy-

myksistä.

Taustaa kommunistisen ja demokraattisen liikkeen tilanteessa vuoden sisällä tapahtuneiden muutosten tarkastelulle luovat esimerkiksi kaksi arviota jotka SKP:n Uudenmaan piirijärjestö valmisti Tampereen kokoukseen liittyen.

Ensimmäisessä, joitakin kuukausia ennen kokousta tehdyssä arviossa todetaan että piirin ylimääräinen piirikokous vuoden -85 huhtikuussa korosti toimenpiteitä keskitetysti johdetun kommunistisen työn turvaamiseksi. Seuraavassa tämän arvion pääkohdat:

Arvion pääkohdissa piirikomitea toisti esityksen valtakunnallisesta puolueosastojen edustajakokouksesta sekä valtakunnallisesti keskitetyn kommunistisen johdon muodostamisesta.

Nyt tehty kahdeksan piirin aloite valtakunnallisen puoluejärjestöjen edustajakokouksen koollekutsumisesta noudattaa piirin päätöstä.

Koskien kokouksen sisältöä ja muotoa tehdään seuraavat esitykset:

- Kokouksen on oltava puolueosastojen edustajakokous jossa niillä on äänivalta.

- Kokouksen on valittava kommunistien valtakunnallinen johto: Keskuskomitea ja poliittinen toimikunta.

- Säännöt vuodelta 1957 pidetään toistaiseksi voimassa.

- Keskuskomitea valmistaa ohjelmaesityksen vuonna -87 pidettävälle edustajakokoukselle.

- Tiedonantajayhdistys, Yhtenäisyystoimikunta ja Yhtenäisyyslehti lopettavat toimintansa kesitetyn toiminnan onnistumiseksi.

- Kommunistien oikeudet vaalikamppailussa on turvattava SKDL:stä erottamisen jälkeisessä tilanteessa.

- "Kommunistien esittämät vaihtoehdot ja kommunistien ohjelmalliset sekä poliittiset tavoitteet vaalikamppailussa on saatava suuren yleisön tietoisuuteen. Tällä kamppailulla on suuri merkitys kommunistisen liikkeen tulevaa toimintaa ajatellen."

- Vaaliliiton laajentamiseen ollaan valmiita muttei katsota että kommunistien vaalityötä

voitaisiin miltään osin jättää muiden poliittisten ryhmien päätettäväksi.

* * *

Tampereen kokouksen jälkeen piirijärjestö laati arvion kokouksen tuloksista ja näköaloista sen jälkeen.

- Arviossa todetaan että kokous pidettiin yhteiskunnallisessa tilanteessa jota leimaa voimakas oikeistolaistuminen. Maamme länsisidonnaisuus on kasvanut. Esimerkkinä tästä on osallistuminen EUREKA:an, ESA:an ja EFTA:n. Samalla Suomen ulkopoliittiset suhteet Neuvostoliittoon ovat heikentyneet.

- Sosialidemokraattis-porvarillinen hallitus ei tee mitään tätä kehitystä estääkseen. AY-liikkeen sosialidemokraattinen ja kansandemokraattinen johto toimii oikeistopoliittikan takuumiehenä: On runnottu läpi heikko tulopoliittinen ratkaisu sekä murrettu virkamieslakko. Kriisilaeilla ollaan edelleen kaventamassa demokratiaa.

- Spontaania vastarintaa oikeistopoliittikkaa vastaan on syntynyt, mutta miten kommunistit vastaavat tilanteen asettamiin haasteisiin? Tampereen kokouksen tärkein päätös oli valtakunnallisen johdon valitseminen kommunisteille. Työskentelyn perustaksi asetettiin 1957 hyväksytyt ja vuonna 1978 täydennetyt säännöt. Tiedonantaja valittiin äänenkantajaksi.

- Siten kokouksen päätökset antavat järjestöille näköalan lähteä keskitetysti kehittämään puoluetoimintaa. Valitun johdon on palattava demokraattisen sentralismin käytäntöön. Keskuskomiteaa tulee arvioida sen mukaan miten se panee tehdyt päätökset täytäntöön. Tiedonantajan on nykyistä paremmin kyettävä palvelemaan järjestöjen toimintaa.

- Päätösten toteuttaminen edellyttää joukkokamppailun rinnalla kommunistien ideologisen tason kohottamista.

- Tärkeintä on rauhantyö, työpaikkatyö ja eduskuntavaalikamppailu. Kysymys Budjetista ja neuvostoliiton kanssa käytävän kaupan kehittamisestä on tärkeä.

* * *

Nyt alulle saatettu työ kommunistisen organisaation vahvistamiseksi ja uudelleenrakentamiseksi maassamme nostaa siis päiväjärjes-

tykseen kommunistisen puolueen aatteellista, poliittista ja järjestöllistä luonnetta koskevat peruskysymykset.

Johtuen SKDL:ssä tapahtuneista erottamisista sekä järjestön kehittymisestä demokraattisen rintaman luomiseen pyrkivästä foorumista yhä selvemmin omalla ideologialla varustetuksi pikkuporvarillisen sosialismin puolueeksi on samanaikaisesti saatettu alulle demokraattisen rintaman organisatoristen muotojen uudelleenrakennus. Tässä työssä nousevat ajankohtaisina esille kommunistisen liittolaispolitiikan periaatteiden kysymykset sekä kysymys demokraattisen ja sosialistisen taistelun suhteesta.

Suuri osa esiinnousseista ongelmista voitaneen kiteyttää seuraavan kahden kysymyksen ympärille:

1) Millainen tulisi olla itsenäisen aatteellisen ja järjestöllisen perustan omaavien kommunistien toimintatapa Demokraattisen vaihtoehdon kaltaisessa laajapohjaisessa demokraattisessa rintamassa? Tämän kysymyksen ratkaisuun liittyy myös kiinteästi kysymys kommunistien oman organisaation luonteesta.

2) Mitkä ovat lähtökohdat pyrittäessä kehittämään kommunistien yhteiskunnallista strategiaa, miten suhtautuvat toisiinsa lähimmät taistelutehtävät ja liikkeen sosialistinen päämäärä?

Käsillä oleva vihkonen pyrkii antamaan oman panoksena näistä kysymyksistä käytävään nykyiseen keskusteluun sekä suorittamaan eräitä historiallisia rinnastuksia kommunistisen ja demokraattisen liikkeen alempiin kehitysvaiheisiin Suomessa.

DEMOKRAATTISEN RINTAMAN RAKENTAMISEN KYSYMYKSISTÄ 60-LUVULLA

Kommunistien ja demokraattisten voimien välisestä liitosta Suomen työväenliikkeellä on pitkä kokemus SKDL:n puitteissa. Aikana jolloin joudutaan rakentamaan tälle yhteistyölle uudet järjestölliset muodot - Demokraattisen Vaihtoehdon puitteissa - on SKDL:n aiemman kokemuksen tutkiminen välttämätöntä. SKDL:n puitteissa on käyty liittolaисpolitiikan kysymyksistä keskustelua jota tunte-matta ei uutta järjestöä voida menestyksel-lisesti rakentaa.

NAKOKOHTIA SKDL:N KEHTITTAMISESTA

Esimerkkinä aiemmin esiinnousseista kysymyk-sistä toimikoon seuraavat otteet asiakir-jasta "Näkökohtia SKDL:n kehittämistä". Kyse on SKDL:n sihteeristön järjestökäsittel-lyyn lähettämästä asiakirjasta jossa onnis-tuneesti kuvataan SKDL:n piirissä tärkeiksi koettuja kommunistien ja demokraattisten voimien yhteistyön kysymyksiä ja pohditaan SKDL:n kehittämisen suuntaviivoja.

Kirjoitus alkaa toteamuksella että "SKDL:n ohjelmasta, rakenteesta ja toiminnasta on viime aikoina sekä SKDL:n että sen jäsen-järjestöjen piirissä käyty runsaasti kes-kustelua. Keskustelun lähtökohdista ovat olleet mm. pyrkimys SKDL:n poliittisen vai-kutuksen laajentamiseen, SKDL:n ja SKP:n järjestölliset suhteet ja näissä ilmenevät käytännölliset vaikeudet, joista ns. pääl-lekkäisyys lienee huomattavin. Osa keskus-telusta rajoittuu asian tarkasteluun vain järjestölliseltä näkökannalta ja nimenomaan mainittujen käytännön vaikeuksien kannalta. Myös SKDL:n sihteeristössä on näistä asi-oista jatkuvasti keskusteltu ja tällöin on pyritty kuulemaan mahdollisimman monenlaisia näkökantoja. Jo aikaisemmin on asiasta-useissakin eri yhteyksissä keskusteltu myös-kin SKDL:n piirijärjestöissä. Koska nyt on kysymys ohjelmaan ja sääntöihin tehtävistä muutoksista, sihteeristö pitää suotavana, että asia jälleen otetaan esille tässä vai-heessa piirijärjestöjentyövaliokunnissa."

1. Kysymys SKDL:n luonteesta ja uudesta ohjelmasta

"SKDL muodostui aikoinaan lähinnä kommuni-stien ja sosialidemokraattisesta puolueesta eronneiden poliittisten ryhmien yhteistyö-järjestöksi. Tunnettua on, että SKDL:n kehi-tys tähän suuntaan hidastui 1940-luvun lo-pulla johtuen lähinnä objektiivisista teki-jöistä. SKDL:lle muovautui jo alusta lähtien oma järjestöverkko jäsenjärjestöjen järjes-tökoneiston ohella. Näin syntyi tiettyä järjestöllistä päällekkäisyyttä, josta-ajoittain on ollut käytännöllisiä haittavai-kutuksia. Kuitenkin tosiasia tässä jär-jestöverkossa toteutui, tosin puutteelli-sena, yhdistysten puitteissa SKDL:n yhteis-työjärjestöluonne, mitä osoittaa mm. se, että v. 1963 tehdyn tutkimuksen mukaan SKDL:n yhdistysten johtokuntien jäsenistä yli 65% ei kuulunut SKP:n jäsenyyteen, ja vähän aikaisemmin suoritetun tutkimuksen mu-kaan SKDL:n yhdistysten jäsenmäärän osalta vastaava luku oli 85%."

"Tästä voidaan tehdä se poliittinen johto-päätös, että huomattava osa SKDL:n jäsenistä asennoituu selvästi vasemmistolaisesti, jopa sosialistisesti, mutta ei tiedosta itseään kommunistiksi eikä hakeudu kommunistiseen puolueeseen."

"Edellä esitetty koskee myös SKDL:n äänestä-jäkuntaa yleensä, ja siitä ilmeisesti vielä suhteellisesti suurempi joukko on niitä, jotka poliittista valintaa suorittaessaan samaistuvat koko kansademokraattiseen liik-keeseen, eivät niinkään kommunisteihin."

"Ilmeinen tosiasia on, että SKDL:n jäsenistä ja äänestäjistä huomattava osa on ajatusta-valtaan lähinnä vasemmisstososialisteiksi luonnehdittavia, joskin asennoituminen saat-taa olla varsin tiedostamatontakin. Joka tapauksessa nämä ihmiset ovat SKDL:stä löy-täneet kannatuksensa kohteen."

"Lisäksi on todettava, että SKDL:n "lähim-aastossa", mm. sivistyneistön ja maaseutu-väestön sekä yleensä nuorempien ikäryhmien keskuudessa on ihmisiä, jotka ovat varsin suostuvaisia yhteistoimintaan SKDL:n puit-

teissa erilliskysymyksissä, tällöin kuitenkin edellyttäen, että he säilyttävät poliittisen itsenäisyytensä. Tämänkaltaisen yhteistoiminnan kehittymisen suurena esteenä ovat kuitenkin olleet monenlaiset epäilykset. Epäluottamus on tällöin kohdistunut erityisesti kommunistisen puolueen osuuteen SKDL:ssä ja pelkoon puollueen yksinvallasta kansandemokraattisessa liikkeessä, minkä pelon SKDL:ää lähellä olevat ihmiset ovat usein tuoneet julki. Epäluottamusta aiheuttavia tekijöitä emme ole kyenneet poistamaan."

"SKDL:n sihteeristön käsitys on, että SKDL:ää olisi edelleen kehitettävä yhteistyöjärjestön tai paremminkin yhteistyöliikkeen suuntaan. Tämä merkitsee sitä, että yhteistyössä olevat voimat yhteisesti päättävät SKDL:n harjoittamasta politiikasta. Näin ollen yhteistyöliikkeenä SKDL edustaa koko liikettämme samalla kun sen puitteissa tapahtuvan yhteistyön eri osapuolet säilyttävät itsenäisyytensä."

SKDL:n uuden ohjelman ja uusien sääntöjen suus muodostuu varsin tärkeäksi kehitettävässä liittoamme tähän suuntaan. Ohjelmasta käydyssä keskustelussa on korostettu sitä, että poliittisen liikkeen tulee tajuta yhteiskunnallisissa olosuhteissa tapahtuneet muutokset ja suunnata oma toimintansa nojautuen realistiseen tilanneanalyysiin. Tähänastisessa keskustelussa on korostettu, että yhteistyöliikkeenä SKDL:n tehtävä on erilaisten sosialististen ja demokraattisten voimien yhdistäminen toiminnassa demokratian laajentamiseksi sekä poliittisella ja sosiaalisella että talouden ja kulttuurin alalla. On korostettu, että taloudellisen demokratian kehittämiseen liittyvät pyrkimykset yhä enemmän edellyttävät luonteeltaan sosialistisia ratkaisuja. Samalla on korostettu että SKDL:n ohjelman tulisi olla nimenomaan 70-luvun ohjelma."

II SKDL:n rakenteesta.

"Riippumatta ohjelmaan liittyvistä periaateratkaisuista, lienee selvää, että ohjelman keskeisimpiä ajatuksia on SKDL:n yhteistyöperustan laajentaminen ja tätä edistävän kehityksen voimistaminen. Tämän kehityksen tulisi heijastua selvästi myös SKDL:n järjestörakenteessa. Tällöin on tarpeen korostaa seuraavia näkökantoja:

1) Yhteistyöliikkeenä SKDL pyrkii yhdistämään:

A. SKDL:n ohjelman hyväksyviä poliittisia

ryhmiä ja mahdollisesti jopa puolueita
B. Kansalaisjärjestöjä (SNDL, SOL yms)
C. Perusjärjestöjä, yhdistyksiä
D. Rekisteröimättömiä yhteisöjä, toimikuntia, kerhoja, harrastuspiirejä, asiantuntijaryhmiä jne.
E. Yksityisiä kansalaisia."

"Tällöin SKDL:n lukeutuvat yhteisöjäsenet jakaantuvat kahteen ryhmään, siis puolueisiin tai niittä jossakin määrin vastaaviin ryhmiin ja erilaisiin kansalaisjärjestöihin."

"Kohdissa c, d ja e esitetyt tekijät muodostavat sen, mitä tavallisesti on nimitetty SKDL:n "omaksi organisaatioksi".

2) Yhteistyöosapuolet SKDL:ssä.

"SKDL:n yhteistyöluonne edellyttää erityisesti SKDL:ään lukeutuvien puolueiden ja ryhmien sekä näihin lukeutumattomien ihmisten yhteistoimintaa. Tälle pohjalle tulisi kaiketi myös ohjelman ja sääntöjen rakentua. Tämän näkökohdan toteuttaminen käytännössä poistaisi tai ainakin vähentäisi myös ns. päällekkäisyyttä onglemana."

3) SKDL:n elimet ovat yhteisiä päättäviä elimiä.

"Edellisen pohjalta yhteistyöelimistä saavat näkyvimmän merkityksen SKDL:n keskusjärjestöelimet, piirin johto ja kunnallisjärjestöjen johtoelimet sekä valtiolliset ja kunnalliset elimet. Nimenomaan näissä pitäisi em. poliittisen puolen tulla korostetusti esiin ensiksikin siten, että SKP:hen ja mahdollisiin muihin puoluesiin kuulumattomien osuus olisi niin vahva, ettei kysymys olisi puolue-elinten toisinnosta, ja toisaalta siten, että poliittiset ryhmät tuntisivat olevansa kotonaan SKDL:ssä ja että SKDL todella voisi olla koko liike, siihen kuuluvien voimien yhteistyö- ja organisaatiomuoto. Keskuksen kohdalla esim. olisi paikallaan, että liittoon kuuluvat puolueet (tällä hetkellä puolue) esittäisivät ja valitsisivat SKDL:n johtoelimiin omalta kannaltaan mahdollisimman edustavia ja arvovaltaisia henkilöitä."

5) Järjestöllisiä toimenpiteitä.

"Tapahtuvat järjestölliset muutokset ja selvennykset tulisi kirjata myös uusissa säännöissä tai niiden liitteeksi ehkä laadittavassa toimintaohjeessa. Eräitä toimenpiteitä lienee paikallaan tässä luetteloida:

- Edellä mainitun vapaamuotoisen toiminnan voimakas kehittäminen

- SKDL:n elinten kehittäminen yhteisiksi koko liikkeen elimiksi."

III Toimintamuotokysymys.

"Toimintamuotokysymyksessä on enemmän lähdeittävä siitä, että SKDL:n toiminnan perustan muodostaa kansan etujen mukaisen politiikan harjoittaminen ja tunnetuksiteko."

"SKDL:n toiminta suuntautuu

- kansalaisten yhteistoiminnan kehittämiseen järjestöjen ja den ohella yhä enemmän vapaa-
muotoisen toiminnan (kerhot, toimikunnat ym.) kautta (tietysti ohjelmallisten tavoitteiden pohjalta)."

- suhteiden luomiseen muihin poliittisiin ryhmiin (varsinkin työväenryhmiin) hedelmällisen yhteistyön aikaansaamiseksi. SKDL:llä olisi tähän "kansanrintamatoimintaan" hyvät mahdollisuudet, koska se jo itsessään näillä edellytyksillä edustaa väljempää ja liikkumatilaltaan laajempaa ryhmittymää kuin laajimmatkaan puolueet."

"Toimintamuotokysymyksissäkin tarvittaneen uusia, konkreettisia ohjeita, joiden lähtökohdan tulee olla poliittinen eikä teknillinen, kuten usein on ollut asian laita."

IV Muut vaihtoehdot.

"Edellä esitetyt ajatukset SKDL:n kehittämisestä perustuvat keskusteluihin SKDL:n sihteeristössä. On kuitenkin muitakin vaihtoehtoja. Näitä ovat esimerkiksi:

1) SKDL:n ja SKP:n sulautuminen uudeksi sosialistiseksi joukkopuolueeksi joka olisi väljä ja erilaisuuksia salliva. Tämä uusi puolue voisi olla nimeltään täysin uusi tai se voisi käyttää myös SKDL:n nimeä.

Tämän vaihtoehdon kielteisenä puolena on nähtävä kommunistisen puolueen toiminnan loppuminen nykyuudossaan, mikä ei vastanne useimpien kommunistien mielipidettä tällä hetkellä.

2) SKDL:n säilyttäminen katto-organisaationa ja uuden vasemmistososialistisen puolueen perustaminen SKP:n rinnalle. Tämä uusi puolue olisi nimeltään sosialistinen kansanpuolue tms.

Tämä vaihtoehto on kielteinen siinä suhteessa, että se asettaisi koko SKDL:n perusjärjestöjen jäsenistön ja osan SKP:n jäsenistä valinnan eteen, mikä ilmeisesti aiheuttaisi kitkaseurauksia. Sitäpaitsi se olisi suntau-

tumista suhteellisen ahtaan puoluerakennelman suuntaan, mikä olisi ilmeisesti osittain askel taaksepäin. Ja lisäksi kahden organisaaton sijasta olisikin näin ollen kolme organisaatiota.

3) SKDL:n lopettaminen antamalla jäsenistölle kehoitus siirtyä esim. SKP:hen.

Tämän vaihtoehdon kielteisenä puolena olisi jäsenistön huomattavan osan jääminen järjestöjen ulkopuolelle ja ilmeinen äänestäjäsiirtymä sos.dem. ryhmiin."

"SKDL:n sihteeristö on sitä mieltä, että yhteistyöjärjestö ja -liike olisi se pohja, jolta nykyoloissa SKDL:ää voitaisiin kehittää ratkaisuja tehtäessä. On varottava toimenpiteitä, jotka johtavat kansandemokraattien poliittisen vaikutuksen ja kannatuksen laskuun ja aiheuttavat liikkeen hajoamista."

"Käsittelyssä olisi arvioitava seuraavia kysymyksiä:

1) Onko SKDL:N kehittäminen yhteistyöliikkeenä mielestänne mahdollista? Onko mielestänne jokin muu vaihtoehto parempi SKDL:n kehittämiseksi kuin sihteeristön esittämä SKDL:n kehittäminen yhteistyöliikkeen suuntaan?

2) Mitkä tehtävät mielestänne kuuluvat SKDL:n päättävälle elimelle? Voivatko ne olla koko liikkeen yhteisissä asioissa päätäntävaltaisia ja millä edellytyksin?

3) Miten arvioitte piirinne alueella SKDL:n ns. vapamuotoisen toiminnan kehitysnäköalat?

4) Miten arvioitte piirinne alueella SKDL:n yhdistysten toiminnan näköalat?

5) Miten tehokkaimmin ns päällekkäisyyttä voidaan vähentää?

6) Miten on SKDL:n ja SKP:N järjestöjen suhteet järjestettävä piireissä ja kunnissa?"

* * *

Tähän samaan ongelmaan puuttui hieman toiselta kannalta myös Aimo Aaltonen kesäkuussa 1963 SKP:n keskuskomiteassa pitämässään puheenvuorossa. Aaltonen totesi mm. että "...valitettavan usein puolueen jäsenet ja jopa keskeisissä luottamustehtävissä olevat toverit puhuvat kansandemokraattien nimissä

silloinkin kun he edustavat puoluetta ja kun pitäisi puhua myös puolueesta..."

Nämä kaksi esimerkkiä valaisevat pysyvää ongelmaa joka on demokraattista rintamaa rakennettaessa epäilemättä kyettävä ratkaisemaan oikein myös nykyään: Liitossa sekä demokraattien että kommunistien on voitava säilyttää poliittinen ja maailmankatsomuksellinen itsenäisyytensä. Yhteistyötä puolestaan on tehtävä sellaisten päämäärien puolesta jotka ovat kaikille yhteisiä eivätkä vaadi eri osapuolilta ideologisia kompromisseja.

Kommunistien ja demokraattisen molemmipuolisen itsenäisyyden säilyttämisen ongelma tuli esille myös lehdistökysymyksessä

Lehtikysymys on aina liittynyt saumattomasti SKP:n ja SKDL:n toimintaan. Jo niinkin varhain kuin pari viikkoa välirauhan sopimuksen solmimisen jälkeen syksyllä 1944 pidetyssä SKP:n neuvottelukokouksessa Helsingissä, johon otti osaa 30 edustajaa eri puolilta maata - heistä suurin osa juuri vankilasta vapautuneita - pohdittiin puoluelehden perustamista. Puolue oli ottamassa julkisen toiminnan ensimmäisiä askeleitaan Suomessa 26 vuotta perustamisen jälkeen. Koolla olleet toverit olivat historiallisestikin tärkeiden ratkaisujen edessä.

Puolue oli siirtynyt syvästä maanalaisuudesta julkisuuteen ja sille oli myös saatava aikaan oma sanomalehti.

Kirjassa "SKP:n asiakirjoja vuosilta 1944--1948" on toveri ville Pessi tilittänyt senaikaista tuntoja tästä asiasta seuraavasti: Lehden tarve koettiin tuossa vaiheessa erittäin kipeänä. Marraskuun alussa 1944 oli ns. "kuutosryhmän" kanssa aloitettu yhdessä julkaisemaan "Vapaa sana" nimistä lehteä. Mutta kun Suomen kansan demokraattinen liitto perustettiin lokakuun lopulla 1944, tuli tästä lehdestä sen äänenkannattaja. Ennen pitkää ei tämä lehti luonnollisesti-kaan pystynyt korvaamaan puolueen omaa lehteä. Siksi puolueen johto pohti perusteellisesti kysymystä ja teki aluksi päätöksen poliittis-teoreettisen aikakauslehden "Kommunistin" julkaisemisen aloittamisesta. Lehti ilmestyi kerran viikossa. Mutta kun tämä oli puolueen ainoa lehti, oli siinä julkaistava myös sellaista aineistoa, jonka julkaiseminen olisi kuulunut päivälehdelle. Siksi puoluetoimikunta päättikin ryhtyä kesäkuussa 1945 toimenpiteisiin oman äänenkannattajan aikaansaamiseksi. Päätöksen tuloksena aloitettiin ilmestymisensä SKP:n oma äänenkannattaja "Työkansan Sanomat", aluksi puolisivuotta iltapäivälehtenä ja 1.7.-1946 lähtien päivälehtenä. Lehti sai alusta

saakka laajalti niin jäsenistön kuin laajemman työläislukijakunnan kannatuksen.

Työkansan sanomissa 29.12.1946 julkaistussa artikkelissa "Suurpääoma ja lehdistö" todetaan maassamme ilmestyneen syksyllä 1945 kaikkiaan 842 yleisön tilattavissa olevaa lehteä, joista päivälehtiä yhteensä 164.

TYÖKANSAN SANOMIEN LINJASTA

Työkansan Sanomien tärkein tehtävä oli, kuten kommunistiselle sanomalehdelle kuululikin, puolueen politiikan ja päämäärien tunnetuksi tekeminen. Merkittäväksi tehtäväksi luonnollisesti myös muodostui puolueen organisatoristen tehtävien palvelu. Toisaalta lehti alusta saakka kävi peräänantamatonta taistelua työtätekevien etujen puolesta suurpääomaa vastaan. Ensimmäisessä numerossa 2.4.1946 toteaa tämän varsin sattuvasti pakinoitsija nimimerkki Pentti pouttu (todennäköisesti armas (ikiä) todetessaan alkavan vuoden tunteen Suomen työtätekeville ainakin yhden kelvollisen lahjan: Työkansan Sanomat. "Ketkä sitten kuuluvat työtätekevään väestöön", kysyy kirjoittaja? "Voimme vastata lyhyesti: työläinen, talonpoika ja henkisen työn tekijä."

Tässä heijastuikin uuden puoluelehden ohjelmajulistus ja se, kenelle tämä lehti suunnataan ja mitä asiaa se palvelee. Vuonna 1948 pidetyssä puolueen 8 edustajakokouksessa käsiteltiin lehdistökysymystä perusteellisesti ja todettiin sen suuri merkitys niin puoluetoiminnalle kuin koko työtätekevälle väestölle. kesäkuussa 1964 oli lehden levikki jo nostettu 35.9000 kappaleeseen.

On oikeutettua todeta, että Työkansan sanomat puoluelehtenä noudatti perustamisesta saakka tinkimättömästi puolueen linjaa ja päätöksiä. Suhteessa lukijoihinsa lehti pyrki kaikin keinoin edesauttamaan läheistä kanssakäymistä ja vuorovaikutusta: Aasiemiehiin ja työläiskirjeenvaihtajiin pidettiin

jatkuvaa yhteyttä ja heitä kannustettiin toverillisesti ponnistuksiin lehden tunnetusitekemisessä. Puolueen johdon ohjaus lehden toimitukseen tapahtui jokapäiväisen kanssakäymisen pohjalta.

On syytä todeta, että tällöin puolue ja lehti - Leninin sanontaa käyttäen - olivat yksi vahva kokonaisuus. Puolueen johto piti erittäin tärkeänä sitä, että sanomalehdessä työskentelevät kommunistit tunsivat vastuuta työstään ja lehden kehittämisestä. Lähtökohdana tässä oli Leninin määritelmä, että lehdistön voima, sen työntekijäin ja toimittajien voima on heidän yhteyksissään puolueeseen, sen aatteiden lujtuudessa, ja että ilman puoluetta ei lehtimies pysty tekemään mitään. Puolue pyrki jatkuvasti kasvattamaan toimittajavoimia ja asiamiehiä, korostamaan heidän kommunistista vastuutaan lehtityöstä.

Pääkirjoituksessa 30.3.1947 Työkansan sanomissa todettiin tästä mm. seuraavaa: "Olkoott myös demokraattisten lehtien toimittajat tietoiset työnsä merkityksestä ja vastuunalaisuudesta. Jokaisen heistä tulee olla sellainen kompassi, sellainen teorian ja käytännön jokapäiväinen tulkitsija, joka parhaalla mahdollisella tavalla auttaa kehittämään ja organisoimaan työtätekevän kansan joukot taisteluun demokratian lopullisen voiton puolesta".

Työkansan Sanomien kautta puolue kävi tehokasta taistelua taantumusvoimia vastaan. Pääkirjoituksessaan 11.12.1949 todetaan lehden jatkuvasti paljastaneen sodanlietsojien pyrkimyksiä ja yrityksiä puolustella suurpääoman etuja ja siten muodostuneen tehokkaaksi esteeksi taantumusvoimien pyrkimyksille palata entiseen. Tästä johtuen, todetaan kirjoituksessa, on suurpääomaa edustava äärimmäinen oikeisto ja sen asiamiehet työväenluokan sisällä kohdistaneet silmittömän vihan ja parjauksen lehteä vastaan. "Vastustajamme ei ole kuitenkaan kyennyt puolueeseemme ja lehteemme kohdistetulla mustamaalauksellaan, parjauksellaan ja muilla "Luvallisilla" keinoilla tukehduttamaan totuuden julkituloa, jonka vuoksi se on tarttunut "lain miekkaan" salatakseen kansalta tosiasiat. Mutta lehtemme julkaisemisen estämiseksi tarkoitetut "oikeus" ja muut vainotoimenpiteet eivät tule johtamaan fasisistien piirien ja oikeistososialidemokratian hallituksen toivomiin tuloksiin, sillä maamme työväenluokan voima on nyt monin verroin yhtenäisempi ja lujempi kuin 20 vuotta sitten, jolloin taantumus kerta

kaikkiaan pyyhkäisi pois demokraattisen lehdistön Suomesta. Rauhan ja kansanvallan vihollisten on syytä muistaa, että SKP ja sen pää-äänenkannattaja Työkansan sanomat eivät tule väistymään oaksuimaltaan tieltä: taistelusta koko työtätekevän kansan elinehtojen parantamisen, demokraattisen yhteiskuntajärjestyksen ja pysyvän rauhan puolesta", todetaan kirjoituksessa lopuksi.

Kirjoitukseen oli antanut aiheen se, että taantumusvoimien taholta oli ryhdytty valmistelemaan jopa painokanteisiin nojautuen toimenpiteitä Työkansan sanomien suun tukkimiseksi. Näissä pyrkimyksissään se ei kuitenkaan onnistunut. Puolue ja sen jäsenet olivat valmiit puolustamaan lehteään ja lyömään takaisin tällaiset hyökkäykset. Tuon ajan puolueen päätöksistä ja lehden kirjoittelusta heijastuikin voimakkaana leniniläinen näkemys siitä, miten välttämätöntä puolueen toiminnalle on oma äänenkannattaja. Työkansan sanomien kirjoituksessa 1.12.1948 "Taisteluase", jonka kirjoittaja oli puolueen silloinen valistussihteeri Aili Mäkinen, todetaan: "Ilman kommunistista sanomalehteä ei voida ajatellakaan tehokkaan luokkataistelun järjestämistä, kehittämistä ja johtamista hyvin varustautunutta porvaristoa vastaan." Heille, työläisille, kirjoittaja toteaa, "on lehdistö yhtä tärkeä ase kuin kivääri tulilinjassa taistelevalla sotilaille. Siksi SKP:n 8 puoluekokous kiinnittikin erittäin suurta huomiota tämän tärkeän taisteluaseen kehittämiseen, sen vaikutuksen laajentamiseen ja käytön tehostamiseen...".

TYÖKANSAN SANOMISTA KANSAN UUTISIIN

Puoluejohdon sodan jälkeen tekemät julkisen toiminnan aloittamiseen tähtäivät ratkaisut olivat oikeita. Sama koskee puoluelehden perustamista koskevaa päätöstä. Ne perustulivat koeteltuun marxismi-leninismiin. lehtiratkaisulla tähdättiin - kuten oikein oli - puolueorganisaation lujittamiseen, puolueen politiikan tunnetusitekoon ja agitaatiotyön voimistamiseen. Totta on, että puolueen organisoimista ei olisi ajan myötä pystytty suorittamaan Vapaan Sanan kautta, josta muodostui perustetun Suomen Kansan Demokraattisen liiton pää-äänenkannattaja. Sitä varten puolue tarvitsi oman äänenkannattajan.

Työkansan sanomat täytti puoluelehtenä hyvin

tehtävänsä. Siitä muodostui - kuten Lenin edellyttää puoluelehdeltä - propagandisti, agitaattori että organisaattori. Ilman lehteä puolueen kehittäminen ei olisi onnistunut.

Tältä pohjalta lähtien on sitäkin vaikeampi käsittää, että puolueen piirissä ennen 1950-luvun puoliväliä aloitettiin keskustella ns. lehtireformista, jonka tuloksena v.1957 alusta puolueen pää-äänenkannattaja Työkan-san Sanomat ja SKDL:n pää-äänenkannattaja Vapaa Sana yhdistettiin Kansan Uutisiksi.

Eräänä ja ehkäpä ratkaisevampana lähtökoh-tana lienee ollut se, että kommunistien ja kansandemokraattien julkaisutoimintaa on aina ollut vaikeuttamassa suuret taloudelliset vaikeudet. Kahden lehden julkaiseminen kysyy aina enemmän varoja kuin yhden. Ja olihan lisäksi taloutta rasittamassa varsin monilukuinen piirilehdistö, muista julkaisuista puhumattakaan. lehtien julkaiseminen kysyi varoja, joista liikkeessä aina oli puutetta. Kun lisäksi vuoden 1956 valitsijamiesvaaleissa kuin kunnallisvaaleissakin oli kärsitty tappioita, muodostui tilanne, joka lienee ollut pakottamassa liikkeen johtoa pohtimaan keinoja joukkovalistustoiminnan parantamiseksi.

Ongelmana pidettiin myös sitä, että molemmat päälehdet, niin Vapaa Sana kuin Työkan-san sanomatkin, olivat ajan myötä muotoutuneet sisällöltään varsin samankaltaisiksi. Topimitukset työskentelivät samassa paikassa, lehti painettiin samassa kirjapainossa ja lehtien levikistäkin huolehtivat suurelta osin samat ihmiset. Itse asiassa taloudellisen vastuun molemmista lehdistä kantoi puolue.

Ryhdyttiin siis hakemaan keinoja kannatuksemme nousuun lehtityötä tehostamalla. Lehtien yhdistäminen nähtiin yhtenä sellaisena. Sen myötä liikkeen varat olisivat tehokkaammassa käytössä yhden ja aikaisempia suuremman lehden julkaisussa. Taloudelliset lähtökohdat näyttävätkin olleen ratkaisevimmat tässä ratkaisussa.

EIKÖ PUOLUE TARVINNUKKAAN ENÄÄ OMAA ÄÄNENKANNATTAJAA

Tämän seikan pohtiminen ratkaisun yhteydessä jäi vähemmälle. Kenttätasolle sitätuskin vietiin lainkaan. Se olisi kuitenkin pitänyt tehdä. Olisi pitänyt käynnistää puoluekeskustelu siitä, tuleeko Suomen kommunistinen puolue toimeen ilman omaa äänenkannattajaa. Mutta näin ei tehty.

Itse asiassa SKP:n kohdalla muodostui tilanne, jossa se miltei ainoana kommunistisena puolueena maailmassa joutuisi toimimaan ilman omaa pää-äänenkannattajaa. Tosin on otettava huomioon, että silloisessa tilanteessa ei tätä täysin pystytty tajumaan, vaan ajateltiin, että puolueen vaikutus uudessa lehdessä tulisi edelleenkin olemaan vahva. Näin alussa tapahtuikin, mutta ennen pitkää tilanne muuttui toiseksi.

V.I. Lenin on monissa eri yhteyksissä voimakkaasti korostanut puolueen ja sen äänenkannattajan yhteenkuuluvaisuutta. "Lenin ja bolševikit loivat rohkean, selvästi luokkakantaisen ja korkeaa aatteisen vallankumouksellisen sanomalehdistön ja alistivat sen täydellisesti proletaarisen puolueen päämäärille ja tehtäville", todetaan "Lenin ja lehdistö" (venäjänk.) teoksen johdannossa.

Sen seikan pohtiminen, että lehtireformi saattaisi johtaa tilanteeseen jossa uusi yhteinen äänenkannattaja ei olisikaan puolueen valvonassa ja ohjauksessa, ja saattaisi esiintyä jopa marxismi-leninisin periaatteiden vastaisesti, saattoi tuntua lehtiratkaisun aikana mahdottomalta. Miksi näin, sitä on syytä tiedustella senaikaistilanteesta vielä elossa olevilta puoluejohdon jäseniltä.

Saattoihan olla niinkin, että silloisessa tilanteessa ei puolueen johto pitänyt tällaista edes mahdollisena. Mutta puoluekäsittelyn piiriin tämä kysymys olisi pitänyt kuitenkin saattaa. Ilmeiseltä tuntuu, että tuossa tilanteessa ei täysin tajuttu sitä, että kommunistisella puolueella, jo sen luonteesta johtuen, on vastuullaan useita sellaisia tehtäviä, joita se ei voi eikä saa jakaa muiden järjestöjen kanssa, ja että yksi niistä oli kysymys omasta äänenkannattajasta.

Kovasti varmoja oltiin silloin myös kansandemokraattisen liikkeen vakiintumisesta. Tämä käy ilmi SKP:n keskuskomitean ja SKDL:n liittotoimikunnan yhteisestä vetoomuksesta "Työtätekevä kansa uutta suurlehteä luomaan", jossa todetaan mm. seuraavaa: "Luojasti luottaen kansandemokraattisen liikkeen vakiintuneeseen asemaan ja yhtenäisyyteen, Suomen Kansan Demokraattisen Liiton liittotoimikunta ja Suomen Kommunistisen Puolueen keskuskomitea ovat päättäneet toteuttaa nämä vetoomukset ja ryhtyä kahden erillisen ja pienen äänenkannattajan asemesta julkaisemaan vuoden 1957 alusta työtätekevän kansan suurlehteä. "Toivomuksilla" viitataan kentältä tulleisiin esityksiin, jotka kuitenkin pääosiltaan lienevät olleet varsin vähäisiä. Voimakkaampia vaatimuksia asiasta olivat esittäneet molempien lehtien toimittajat,

joihin kannanottoihin toveri Hertta Kuusinen viittaa esitellessään lehtiratkaisua keskuskomitean 2-3 päivinä kesäkuuta 1956 pidetyssä kokouksessa seuraavasti: "Tämä asiahan on, kuten jo alussa mainitsin, tullut useasti esiin. Sitä on pohdittu miltei jatkuvasti molempien lehtien toimituksissa sen vuoksi, että niissä tunnetaan hyvin kipeästi sekä työvoiman tarve että tilanahtaus itse lehdessä. Esimerkiksi nyt kun Vapaassa Sanassa on ollut paljon enemmän ilmoituksia, siellä ei ole lehtitilaa ja toisaalta taas puuttuu edellytyksiä ilmoitusten hankkimiselle enemmässä määrin. Lehtien yhdistämisaatus on kuitenkin aikaisemmin hyljätty sen vuoksi, että se olisi varmaankin, olkoon uusi lehti nimeltään vaikkapa Vapaa Sana, tulkittu lähinnä SKDL:n nielemiseksi".

DEMOKRAATTINEN RINTAMA TANAAN

YHTEISKUNNALLISESTA TILANTEESTA

nykyistä kansainvälistä tilannetta leimaa
sotainfektion vaaran kasvaminen sekä pääoma-
n vapaaampi liikkuminen kansallisista
rajoista piittaamatta. Vihkosen alkuosassa
liitettiin siihen miten Suomen sisäpoliittii-
nen kehitys myötäilee tätä tilannetta; Por-
tugalisto on alistamassa maatamme entistä
uomattavasti tiukemmin Länsi-Euroopan mono-
polipääoman temmellyskentäksi. Hitaasti
mutta varmasti ollaan perinteistä ulkopo-
liittista linjaa murentamassa. Myös sisäpo-
liittian alueella etenee vastaava oikeisto-
virta.

DEMOKRAATTISEN RINTAMAN VALTTAMATTOMUUS.....

on selvää että tämän kaikilla rintamilla
tulevan oikeistolaistumiskehityksen pysäyt-
täminen on vaativa tehtävä. Kommunistinen
puolue ei siihen yksin kykene. Tuekseen se
tarvitsee mahdollisimman laajapohjaisen
demokraattisten voimien rintaman. Oikein on
sanoitettu, että nykyinen kansainvälispoliitti-
nen tilanne asettaa kommunisteille vastuul-
lisen tehtävän pyrkiä aikakauden polttavissa
kysymyksissä liittoon mitä laajimpien - myös
maailmaisista maailmankatsomuksellisista läh-
teistä syntyneiden - ryhmien kanssa.

Älä pohjalta Demokraattisen vaihtoehdon
ohjelmalliset asiakirjat hahmottelevat demo-
kraattisen rintaman rakentamisen suuntavii-
toja maassamme.

....JA SEN RAKENTAMISEN PERIAATTEET

Ähdäksemme kommunistisen puolueen liitto-
politiikan periaatteista on syytä käydä

perusteellista keskustelua.

Aivan oikein palataan nykyistä yhteiskunnal-
lisen kehityksen ajanjaksoa pohdittaessa
usein niihin keskusteluihin joita KOMINTER-
NIN puitteissa käytiin 1930 luvulla. Olihan
tuolloinkin kysymys yhteiskunnallisen kehi-
tyksen vaarallisesta siirtymisestä oikealle
sekä uuden maailmansodan uhkasta.

Usein on KOMINTERNIN tuolloisiin kokemuksiin
liittyen palautettu mieliin perustava ope-
tus, ettei kommunistinen etujoukko yksinään
ole kykenevä pysäyttämään voimakasta oikeis-
tokehitystä. Välttämättä on saatava aikaan
työväenluokan ja muiden demokraattisten voi-
mien liitto. Ja tätä liittoa rakennettaessa
on - joissakin kysymyksissä - esimerkiksi
oltava valmiudet pyrkiä yhteistyöhön sosi-
alidemokraattien kanssa kaikilla tasoilla.

Välttämättä on tässä yhteydessä kuitenkin
muistettava ettei laajan liiton rakentamisen
välttämättömyyttä KOMINTERNIN puitteissa
nähty tehtävänä joka voitaisiin toteuttaa
VÄHVISTÄMÄTTÄ SAMANAIKAISESTI KOMMUNISTISTA
PUOLUETTA JA TUOMATTA SELKEASTI ESILLE MYÖS
KOMMUNISTTIEN ITSENSÄISTÄ AATTEELLISTA JA
POLIITTISTA LINJAA.

KANSAINVALISEN LIIKKEEN KESKUSTELUSTA

Demokraattisen Vaihtoehdon liittolaispoliit-
tista strategiaa on eräissä yhteyksissä
rinnastettu Saksan Liittotasavallan Kommu-
nistisen Puolueen DKP:n liittolaispoliitti-
siin näkemyksiin. Totta onkin että DKP:n
strategisen linjan tutkiminen saattaa olla
meille suureksi hyödyksi, onhan kysymys
suhteellisen pienestä puolueesta joka mää-
rälliseen kokoonsa nähden on onnistunut
hämmästyttävän voimakkaan rauhanrintaman
rakentamiseen. Ja tämän DKP on tehnyt pit-
källe kehittyneen kapitalismin oloissa voi-
makkaan antikommunistisen paineen alaisuus-
dessa.

Käsittääksemme DKP:n liittolaispolitiikan

voima piilee juuri siinä että se on onnistuneella tavalla kyennyt yhdistämään politiikassaan MOLEMMAT Kominternin puitteissa käsitellyt kommunistisen liittolaishistoriikan perusvaatimukset. Laajapohjaista rintamaa rakentaessaan puolue on pannut suuren painon kommunistien oman organisoitumisen ja puolueen ideologisen työn kehittämiseksi.

DKP:n piirissä käydyissä keskusteluissa on painokkaasti tuotu esille ettei ole oikein tarkastella PUOLUETTA erilaisten voimien liittona. Puolue on aina jotain muuta kuin liitto. Kansainvälisessä työväenliikkeessä on riittävästi esimerkkejä jotka osoittavat mitä seuraa ellei näitä kysymyksiä osata selkeästi erottaa toisistaan. Puolueen ja liiton toisiinsa sekoittamisen vakavin virhe on ideologian ja politiikan riittämätön erottaminen toisistaan. Ne liittyvät läheisesti toisiinsa, mutteivät ole samaistettavissa. Poliittikan alueella voi olla liittoja, mutta ideologian alueella ei ole olemassa liittoja. Teorian alueella liitot ovat mahdottomia. Ja kommunistinen puolue on ensisijaisesti maailmankatsomuksellinen, ideologinen voima, TASSA MIELESSÄ SE EI OLE LIITTOLAISOSAPUOLI. Kommunistinen puolue on hienäisen, maailmankatsomuksellisen näköyksen puolue ja tässä kysymyksessä ei voi olla olemassa minkäänlaisia liittoja. Mikäli nämä kaksi eri kysymystä sekoitetaan toisiinsa, alistetaan kysymys puolueesta kysymykselle liitosta.

Myös neuvostoliittolaisessa keskustelussa on mielenkiintoisella tavalla viitattu juuri tähän puoleen DKP: kokemuksessa. Nimenomaan siihen tosiasiaan, ettei puolueen menestys joukkoliikkeessä missään nimessä ole seurannut siitä että DKP olisi jättänyt taka-alalle tai piilotellut perustavia marxilais-leniniläisiä kantojaan. Viitataan siihen että puolueen menestys liittyy näiden kantojen säilyttämiseen ja kykyyn tällä pohjalla osoittaa joukkoliikkeelle selkeä näköala. Edelleen kiinnitetään huomiota siihen miten pieni mutta vahvasti proletariaatilta luokkakanalta lähtevä puolue voi monesti stimuloida vallankumouksellisen tietoisuuden kehitystä ja toimia koko demokraattisen ja kapitalisminvastaisen liikkeen mobilisoivana ytimenä huomattavasti tehokkaammin kuin suuri mutta ideologisesti hampaaton puolue. (ks. TA 30.1.1985 Grigori Vodolazov: Kommunistisen liikkeen näköalat, Rabotsi klass i sovremnyi mir - APN, julkaistu Tiedonantajassa sekä Sosialismin Teoriassa ja Käytännössä).

Liittolaishistoriikassa on varottava yksinkertaista johtopäätöstä jonka mukaan kärjistynyt kansainvälinen tilanne vaatisi meidän riisumaan kommunistinen puolue aseista. Laajaan joukkopohjaan pyrkiminen ei missään tapauksessa edellytä marxilais-leniniläisten kantojen avoimesta julkituonnista luopumista.

Myös DKP:n piirissä käydyssä keskustelussa on asetettu kysymys; Onko kommunistien tukeakseen rauhanliikkeen kehitystä - tai tukeakseen vihreän parlamenttiryhmän muodossa esiintyvän radikaalis-demokraattisen liikkeen kehitystä - luovuttava puolueesta, maailmankatsomuksellisenä voimana? Keskustelun johtopäätöksenä puolue kuitenkin päätyi siihen että pikemminkin olemassaolevaa rauhanliikettä on tarkasteltava tuloksena puolueen ideologis-poliittisesta voimasta, tämän voiman vaikutuksesta. On kysyttävä mikä olisi liittotasavallan rauhanliikkeen tila ilman puolueen muodostamaa voimaa. Jos puolueen muodostama voima katoaa, menettää rauhanliike suuntansa kuten myös organisoivan voimansa. Siksi koko edellä mainittua kysymyksenasettelua on pidettävä virheellisenä. Jos pyritään todella vakaaseen rauhanliikkeeseen ja rauhanpolitiikkaan tarvitaan mahdollisimman vahva, periaatteellinen ja siten liittolaishistoriikkaan KYKENEVA kommunistinen puolue.

MARXILAIS-LENINILAINEN NAKEMYS SODANVAARAN JA YHTEISKUNNALLISTEN ONGELMIEN SYISTA

Nykyisessä kärjistyneessä kansainvälispoliittisessa tilanteessa taistelu sodanvaaraa ja uuskonservatismia vastaan edellyttää perusteellista tietoa. Esimerkiksi tietoa sodanvaaran ja kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän välisestä suhteesta, tietoa sosialistisen yhteiskuntajärjestelmän ja rauhanomaisen ulkopoliittikan suhteesta.

Kommunistisen puolueen erityinen osuus erilaisten rauhantahtoisten ja yleisdemokraattisten voimien liitossa liittyy pyrkimykseen tämän liiton maailmankatsomuksellisen kantavuuden ja historiallisen näköalan syventämiseen marxilais-leniniläisen yhteiskuntakäsityksen pohjalta.

Kommunistisen puolueen on oltava valmis liittoon kaikkien rauhantahtoisten voimien kanssa, mutta tällaisessa liitossa se voi

täyttää oman tehtävänsä vain tuomalla peittelemättä esiin omat ideologiset lähtökoh-
tansa.

KOMMUNISTISEN JA DEMOKRAATTISEN LIIKKEEN POLIITTISISTA TUNNUKSISTA

Demokraattisen Vaihtoehdon ja toisaalta kommunistien omassa työssä on kyettävä tekemään selkeä ero kahden seikan välille:

1) Mitkä tavoitteet asetetaan pohjaksi kommunistien ja muiden demokraattisten voimien liitolle

2) Miten tuodaan esille kommunistien itsenäinen aatteellispoliittinen linjan.

Kommunistien ja demokraattisten voimien liitto voi olla hedelmällinen vain mikäli molemmat säilyttävät siinä aatteellisen itsenäisyytensä. Yhteistyön pohjaksi asetettu ohjelma ei saa sitoa liittolaisia puolueluentoisen ohjelman tavoin, ei myöskään ideologisesti. Vastaavasti ohjelma ei saa sitoa kommunistien omaa ideologista tai poliittista työtä tavalla joka johtaa itsenäisen aatteellispoliittisen linjan madaltumiseen, sen hämärtymiseen yleisdemokraattisen tavoitteenasettelun taakse.

On oikein että Demokraattisen vaihtoehdon ohjelma ei tavoittele kommunistien ohjelman luonnetta. Ohjelmassa ei painoteta sitä miten sodan vaara tai Suomen yhteiskunnalliset ongelmat viimekädessä juontuvat kapitalistisesta yhteiskuntajärjestelmästä. Siinä ei myöskään painoteta sosialistista yhteiskuntajärjestelmää ainoana mahdollisena tienä käsiteltyjen kysymysten kestävään ratkaisemiseen.

Liittolaispolitiikan harjoittaminen asettaa siksi kommunistien omalle poliittiselle ja aatteelliselle työlle vakavia haasteita. Tämän kysymyksen haluamme asettaa vakavan pohdinnan kohteeksi. Ennenmuuta on selvitettävä miten ja missä turvataan kommunistien itsenäisen ideologisen linjan riittävä näkyminen. Vaaleihin ja muihin poliittisiin taisteluihin liittyen on muistettava myös kommunistien omien näkemysten näkyvä julkistaminen asiakirjamuodossa jne. On siis näytettävä ja uskallettava esiintyä esimerkiksi vaalikamppailuissa kommunisteina kommunistisen tavoittein.

UUDESTA AJATTELUTAVASTA

DEVAN sekä puolueen ohjelmatyö liittyy kiinteästi keskusteluun jota on käyty uudesta ajattelutavasta. Uusi ajattelutapa pohjautuu arviolle kansainvälispoliittisessa tilanteessa tapahtuneista muutoksista. Nämä muutokset edellyttävät kommunisteilta määrättyä uudelleenarvioita liittolaispolitiikan taktiikassa. Sodanvaaran ennennäkemätön kasvaminen edellyttää kaikkien mahdollisten poliittisten voimien liittämistä rauhanrintamaan, myös kommunistien liittolaispolitiikan totutut puitteet ylittäen.

Virheellistä olisi kuitenkin vetää tästä taktisen uudelleenarvioinnin välttämättömydestä johtopäätös että kommunistien on liittolaispolitiikkaansa tehostaakseen ryhdyttävä salailemaan näkemystään nykyisen maailmantilanteen perustavista voimista ja ristiriidoista. Esimerkiksi Länsi-Saksassa toimiva kommunistinen puolue ei ole tehnyt keskustelusta tällaista johtopäätöstä. Tämä näkyy selvästi niistä ohjelmallisista asiakirjoista jotka puolue hyväksyi viime touku-kuussa pitämässään edustajakokouksessa.

Niissä todetaan että demokraattisen liikkeen kasvu Liittotasavallassa asettaa kommunistien ideologiselle työlle kasvavia vaatimuksia:

Liitossa jokaisella on samat oikeudet ja velvollisuudet. Kysymys on yhteisestä toiminnasta tietyissä asioissa huomioiden että osapuolien lähtökohdat ovat erilaiset. Kumppanien ideologisia lähtökohtia kunnioitetaan. Ei aseteta LIITOLLE tavoitteita jotka eivät sovi sen joillekin osapuolille.

Työväenluokan edut on liiton tavoitteissa painotetusti tuotava esille.

Työskentelemme kommunisteina liittolaisrintamassa. Samalla olemme tietoisia siitä, että kommunistisen puolueen on kaikissa olosuhteissa säilytettävä järjestöllinen, poliittinen ja ideologinen itsenäisyytensä. Enempää kommunistinen puolue kuin sen yksittäiset jäsenetkään eivät saa "hukkua" liittoon.

Työskentelemme liiton kulloistenkin erityispäämäärien puolesta. Samalla pyrimme välittämään liittolaisosapuolillemme pitkälle-
nevää tietoa sodanvaaran, ympäristön tuhoutumisen, sosiaalisten ja demokraattisten

oikeuksien vaarantumisen syistä, jotka juontavat monopolien herruudesta.

(Herbert Mies: Bericht an den 8. Parteitag der DKP, Hamburg 2-4 Mai 1986)

KYSYMYS YHTEISKUNNALLISESTA STRATEGIASTA

LIIKKEEN PÄÄMAARASTA

"Mitä on tehtävä"-kirjanen rajoittui silloisen ajankohdan pääkysymykseen, kysymykseen kommunistisen puolueen välttämättömyydestä. Sen tehtävänä oli osaltaan myötävaikuttaa keskusteluun joka on koskenut kommunistisen puolueen uudelleenorganisoinnin välttämättömyyttä maassamme. Mutta siinä että aineisto keskittyy juuri tähän kysymykseen asettuvat myös siinä käsitellyn ongelmakehityksen rajat. Mm. kysymys kommunistisen puolueen yhteiskunnallisen ja poliittisen strategian kehittämisen jättämisestä jäi tässä aineistossa taka-alalle. Kommunistisen ja demokraattisen liikkeen kehityksen nykyisessä uudella tavalla painottuneessa - vaiheessa kuitenkin kysymys uudelleenmuotoutumassa olevan kommunistisen organisaation järjestöllisestä, poliittisesta ja maailmankatsomuksellisesta LUONTEESTA on muodostunut pääkysymyksi.

Jos ensimmäinen kysymys on kysymys kommunistisen puolueen tarpeesta, on toinen kysymys kysymys siitä mihin tätä organisaatiota tarvitaan. On mm. tuotava selkeästi esille, että kommunistien lopullisena tavoitteena on sosialistinen yhteiskuntajärjestelmä. Kommunistisen liikkeen sosialistisesta päämäärästä käytävä keskustelu on monesti myös kommunistisissa ja demokraattisissa järjestöissä painunut taka-alalle. Ja kuitenkin demokraattista rintamaa viimekädessä rakennetaan juuri tämän päämäärän saavuttamiseksi.

Strategisessa suhteessa kysymys liikkeen sosialistisesta päämäärästä kytkeytyy reaaliosialismiin nykyisen kansainvälisen tilanteen ratkaisevana voimana. Vain sosialismi kykenee kestäväällä perustalla ratkaisemaan ne ongelmat jotka liittyvät teknologian ja tuotannon kehitykseen, työttömyyteen jne.

Näissä asioissa on suoritettava konkreettisia vertailuja reaaliosialismiin. Monesti sosialismin tuleminen Suomeen puhutaan äärimmäisen kaukaisena asiana. Kommunistien ja demokraattien liitossa on kommunistien kuitenkin osattava tehdä tunnetuksi myös

omat päämääränsä. Vallankumouksellisuus, sosialismin asettaminen strategiseksi päämääräksi, on säilytettävä: Päämäärän, sosialismin unohtaminen on liikkeen päämäärän luovuttamista. On selvitettävä mitkä tunnukset kussakin tilanteessa menevät pisimmälle, tuovat esille liikkeen vallankumouksellisen luonteena.

Esimerkiksi työttömyys voidaan lopullisesti poistaa vasta sosialismissa, siitähän huolimatta että kaikki voitava sen vähentämiseksi on tehtävä jo kapitalismissa.

Tätä kysymystä voidaan valaista myös tutkimalla mikä on kommunistisen puolueen luonne ja merkitys luokkasodan ja SKP:n maanalaissuuden kauden kokemuksen valossa: Kommunistinen puolue syntyi - tappioon päättyneen luokkasodan kritiikin tuloksena - työväenluokan organisoitumisen korkeana muotona. Puolueen perustavan kokouksen avoimesta kirjeestä toveri Leninille tämä käy vakuuttavasti ilmi. Strategian alueella puolueella oli pitkälle menevät, vallankumoukselliset tavoitteet.

Tähän liittyen asettuu kysymys kommunistisen puolueen asemasta ja merkityksestä historiassa ja nykyaikana.

Kommunistisen puolueen yhteiskunnallisen strategian kehittämisen on välttämättömyys. Kuitenkin tällä alueella tehdyssä työssä on havaittavissa pitkäaikaisia puutteita. Ongelman juuret juontavat 50-luvulle asti. Kolmen suuren hallitusyhteistyön kariuduttua seurasi ensimmäinen, 18 vuotta kestänyt oppositiokausi. Sen aikana käytiin - aivan oikein taloudellista taistelua päiväkohtaisen tavoitteiden puolesta. Samanaikaisesti kuitenkin ideologinen työ jäi taka-alalle. 50-luvun keskustelu Yrjö Enteen kirjan pohjalta on osa tästä ongelmasta. Seuraava tärkeä vaihe oli 60-luvun lopun puoluekeskustelu, joka melko kattavasti voidaan selvittää Kansan Uutisten ja Tiedonantajan silloisten kirjoitusten pohjalta. Kiinnostavaa olisi selvittää pääpiirteissään tämän kysymyksen myöhemmät vaiheet.

OHJELMAKESKUSTELUSTA

Kommunistisen puolueen uudelleenrakentamisen nykyisessä vaiheessa olennainen tehtävä on kommunistisen puolueohjelman muokkaaminen. Jotta kommunistien yhteiskunnallisen strategian työstämisessä havaitut pitkäaikaiset puutteet saataisiin korjatuksi on tähän työhön paneuduttava rohkeasti ja kaikella vakavuudella.

Tässä suhteessa voidaan hyödyntää sitä pohjatyötä joka on jouduttu tekemään arvostellessa SKP:n oikeistorevisionistisen johdon pyrkimyksiä vesittää voimassa ollut puolueohjelma. Esimerkiksi Uudenmaan piirijärjestö on joitakin vuosia sitten tässä yhteydessä tuonut esille seuraavia näkökohtia jotka säilyttävät ajankohtaisuutensa myös nykyisessä tilanteessa:

- SKP on vallankumouksellinen työväenpuolue ja sen tunnusten on selkeästi erottava muiden puolueiden tunnuksista.

- Marxismi-leninisin tieteellisen teorian läpeilevä väheksyminen ja kieltäminen näkyy uudessa ohjelmaluonnoksessa.

- On tuotava esille kommunistien muuttumaton, lopullinen tavoite ja siihen johtavat välivaiheet.

- Tehtävänä on nykyisen yhteiskunnallisen vaiheen tieteellinen selvittäminen.

- Kapitalistisen yhteiskunnan perusliikkeitä ja uusien kehitysvaiheiden selvittäminen on suoritettava. Tämän on ilmentävä ohjelmassa.

- Ohjelmaluonnos ei etene tämän punaisen langan mukaan vaan on kuin tilkkutäkki. Se on askel taaksepäin 19. edustajakokouksen asiakirjasta.

- Marxismi-leninisin peruslinjan sekä työväenluokan merkityksen aliarvioiminen merkitsee oikeistopolkkeamaa ja sosialidemokraattisten aatevirtausten vastaanottoa.

Ohjelman on välttämättä sisällettävä:

1. Historiallinen kuvaus kapitalismin kehityksestä sen nykyiseen vaiheeseensa.

- Luokkien yläpuolella olevan humanismin kritiikki.

- Kommunistisen liikkeen historiaa kansainvälisesti sekä Suomessa.

2. Kansainvälisen tilanteen ja voimasuhteen arviointi.

- Imperialismi on menettänyt historiallisen aloitteensa mutta säilyttänyt vaarallisuutensa.

- Perustaksi on otettava Leninin määritelmä imperialismista kapitalismin monopolistisena, kuolevana kehitysvaiheena joka viittaa sosialismiin.

- Tältä pohjalta on suoritettava nykyisen historiallisen ajanjakson luonteen määrittely.

- Sodanvaara on kiinteässä yhteydessä imperialismiin.

Muita piirteitä: Riistoasteen voimistuminen, joukkotyöttömyys, tieteellis-teknisen kumouksen saavutusten väärinkäyttö, taantumuksellinen sosiaalipolitiikka, inflaatio ja kansainväliset valuuttakriisit, asuntokysymys, paikoittainen absoluuttinen kurjistuminen, ympäristön saastuminen, terveydenhuollon ongelmat, luonnonvarojen väärinkäyttö, taloudellisen anarkian ja talouskriisien ilmeneminen, ylikansallisten monopolien vallan kasvaminen, ylikansallinen kaupallinen kulttuuri, viestintäsota, poliittiset vainot.

3. Hyvä ja realistinen esitys sosialismista: Sosialismin merkitys maailmanrauhalle.

- Sosialismi on vääjäämätön historian tuleva kehityssaskel.

Sosialististen maiden periaatteellinen mahdollisuus ratkaista yhteiskunnalliset ongelmat työväenluokan etujen mukaisesti.

- Kapitalismin valtarakenteiden alaisuudessa ei voida ottaa käyttöön sosialistisia periaatteita.

4. Suomi on korkealle kehittynyt kapitalistinen maa jolle on ominaista kapitalistisen yhteiskunnan peruslainomaisuudet: Työn ja pääoman ristiriita, lisäarvolaki, monopolien valta jne.

- Erityistä Suomessa ovat suhteet sosialistisiin maihin.

- Nykyisen porvarillisen valtion erityis-

piirteiden selvittäminen Suomessa, suhteessa tuotantovälineiden yksityisomistukseen.

-- Valtiomonopolistisen kapitalismin erityispiirteet Suomessa. Valtiollistuminen tapahtuu porvariston ehdoilla.

-- Miten sosialidemokraatit on saatu valjastettua suurpääoman etujen puolustajiksi.

-- Millainen on ollut historialliseen kompromissiin johtanut kehitys.

-- Millainen on ollut demokratian kaventumiseen johtanut kehitys.

-- Mikä on työväenluokan merkitys tämän päivän Suomessa. Mitkä ovat luokkarakenteessa tapahtuneet muutokset.

-- Joukkotiedotuksen ym. seikkojen vaikutus työväenluokan luokkatietoisuuden kehitykseen.

-- Työväenluokan taloudelliset, henkiset ja yhteiskunnalliset tarpeet. Oikeus sivistykseen ja kulttuuriin, tieteellis-teknisen koulutuksen saavutusten hyväksikäyttöön.

5. Suomen tie sosialismiin tosiallisten luokkasuhteiden perustalla: Sosialismiin siirtymisen peruslainmukaisuuksien paikkanspitävyys Suomen kohdalla.

-- Suomen ja suomalaisen työväenluokan erityisyydet.

-- Vallankumouksen demokraattinen ja sosialistinen vaihe on selvästi erotettava toisistaan.

-- Rauhanomaisen tien ehdot ja mahdolluudet on konkreettisesti arvioitava.

-- Mitkä ovat vallankumoukselliset taitekohdat kapitalismista sosialismiin siirryttäessä.

6. Kommunistisen puolueen luonteen määrittely:

-- SKP:n luonne työväenluokan puolueena, joka toimii marxismi-leninisin yleispätevän tieteen lähtökohdista ja sitä konkreettisesti Suomen erikoisolosuhteisiin soveltaen, tavoitteenaan työväenluokan ja työtätekevän väestön tämänpäiväisten ja tulevien etujen johdonmukainen puolustaminen kaikissa olosuhteissa.

Puolueen luonnetta selventää:

-Puolueen taisteluhistoria

-Puolueen etujoukkorooli

-Puolueen suhde toisiin edistyksellisiin voimiin: Luokkaliittojen ja edistyksellisten yhteiskunnallisten virtausten ja liikkeiden perustalta on arvioitava realistisesti se, miten tulevassa vallankumouksellisessa kehityksessä yhteiskunnalliset voimat tulevat ryhmittymään ja miten ja keiden kanssa puolue rakentaa yhteistä taisteluliittoa yhteiskunnallisen taantumuksen linnakkeiden kaatamiseksi Suomessa.

-Demokraattisen sentralismin olemus ja merkitys puoluetta yhdistävänä tekijänä.

-Kansalliset edut ja kansainvälisyys: Proletaarisen internationalismin merkitys tänään.

VALITTONISTA JA PITKAN TAHTAIMEN TAVOITTEISTA

SKP:n nykyisen oikeistojohdon ohjelmatyössä kulutuskysynnän vahvistamisen tavoitteen väitetään vanhentuneen. Siksi työväenluokan maailmankatsumukseen tukeutuvien kommunistien on tuotava esille taloudellisen etutaistelun merkitys sosialistiseen yhteiskuntajärjestelmään tähtäävän yhteiskunnallisen strategian olennaisena osana.

Kuten aiemmin jo todettiin, nykyinen kansainvälinen tilanne herättää monia uusia kysymyksiä. Yhteiskuntaelämää on kyettävä tarkastelemaan globaalisesti ja ennenkaikkea rauhantaistelun asema on muuttunut. On kuitenkin huomattava etteivät nämä uudet kysymykset korvaa kommunistisen ja demokraattisen liikkeen aiempia tehtäviä, esimerkiksi taistelua työväenluokan taloudellisen aseman parantamiseksi. Uuden tilanteen mukanaan tuomat painotukset on kyettävä onnistuneesti suhteuttamaan liikkeen perinteisiin taistelutunnuksiin.

On tuotava esille työväenluokan asema vallankumouksellisessa ja demokraattisessa liikkeessä sekä kommunistisen puolueen luonne työväenluokan poliittisen organisoitumisen korkeimpana muotona.

SOSIALISMI ON PAAMAARAMME

LUOKKATAISTELUN MUODOISTA

Kapitalismi synnyttää väistämättä taloudellista ja sosiaalista luokkataistelua, joka on kaiken luokkataistelun perusta. Kommunistit osallistuvat tähän taisteluun ja pyrkivät sen johtoon antaakseen tälle taistelulle syvyyttä ja ansaitakseen työtätekevien joukkojen luottamuksen.

Kommunistit eroavat kuitenkin kaikista muista poliittisista voimista siinä, että he eivät aseta tehtäväkseen vain kapitalismin puutteiden korjaamista.

Kommunistien historiallisena tehtävänä on yhdistää sosialismi ja työväenliike, ts. nostaa joukot poliittiseen luokkataisteluun.

Kommunistien on tietysti pyrittävä lisäämään taloudellisen ja poliittisen taistelun määrää, sillä mitä laajempaa se on, sitä helpompaa lienee taistelun suuntaaminen itseään yhteiskuntajärjestelmää vastaan. Kokemus kuitenkin osoittaa, että taloudellisen ja poliittisen luokkataistelun kynnyksen ylittäminen ei ole näin yksinkertaista. Porvaristo on oppinut "säättelemään ristiriitoja".

Taloudellinen taistelu ei siis sinällään johda itsensä politisoitumiseen, ja näin ollen kommunistien on löydettävä keinot, joilla joukot saadaan ymmärtämään sosialismin välttämättömyys (vai pitäisikö sanoa mahdollisuus, sillä aika monet ihmiset pitävät sosialismia "periaatteessa" hyvänä järjestelmänä, mutta mahdollisena toteuttaa käytännössä). Kysymys on joukkojen omakohtaisen kokemuksen ja sosialistisen tietoisuuden yhdistämisestä.

Kommunistien strategian perusongelma on siis se, miten saada joukot vakuuttuneiksi siitä,

a. että niiden taloudellisen ja sosiaalisen aseman "lopullinen" parantaminen edellyttää kapitalistisen järjestelmän kumoamista ja

b. että tarjolla on realistinen vaihtoehto.

Ensimmäisessä tapauksessa on kysymys kapitalismin riittävän taltavasta paljastamisesta. Jos haemme puutteita, niin niitä mielestämme tulisi etsiä ennen kaikkea siitä, olemmeko onnistuneet osoittamaan puutteet järjestelmästä johtuviksi, mikä lienee kaikkein ongelmallisin seikka tässä osassa työtämme. Emme kuitenkaan lähde tässä pohtimaan asian tätä puolta vaan palaamme siihen muissa yhteyksissä. Tässä yhteydessä meitä kiinnostaa asian toinen puoli 1. se, mitä kommunistit ovat tarjonneet kapitalismin vaihtoehdoksi.

LOPULLINEN PAAMAARA JA TAISTELUN VALIVAIHEET

Kommunistien kaiken strategian perustana on siis se, että joukot joutuvat välittömien taloudellisten ja sosiaalisten etujensa turvaamiseksi käymään taistelua (palkkataistelu, kamppailu päivähoitopaikoista, asunnoista, ympäristön suojelusta, naisten tasa-arvoisuudesta, nuorison erityiseduista jne). Taistelussaan ne tiedostavat vähitellen sen, että puutteet eivät olekaan satunnaisia, vaan johtuvat järjestelmästä, joten niiden lopullinen ratkaisu on mahdollista vasta kun järjestelmää on muutettu.

Kysymys on siitä, mitä Lenin nimitti "vallankumouksen poliittisen armeijan" luomiseksi. Yhteiskunnan muuttamiseen tähtäävä virta koostuu tuhansista pienistä puroista, tuhansista "pienistä" tavoitteista ja erilaisen maailmankatsomuksen omaavista ihmisistä. Siksi olisi täysin virheellistä olettaa, että sosialistiseen vallankumoukseen päästään suoraan taloudellisesta taistelusta. Taistelussa on väistämättä useita välivaiheita, jotka kommunistien on osattava ottaa

huomioon.

Kommunistien strategisena tehtävänä on löytää ne tavoitteet, jotka kussakin taistelun vaiheessa helpottavat mahdollisimman paljon kamppailun siirtymistä uudelle tasolle ja vallankumouksen poliittisen armeijan muodostumista.

DEMOKRAATTINEN RINTAMA

Demokraattisen taistelun tunnus juontuu siitä tosiasiasta, että kapitalismin kehitys on siirtynyt monopolisoitumisvaiheeseen ja waltiomonopolistisen kapitalismin syntyyn, mikä merkitsee myös sitä, että valta maassa keskittyy yhä harvempiin käsiin. Monopoli-ryhmittymien edut asettuvat yhä laajempien väestöpiirien etuja vastaan, joten demokraattisten ja monopolien vastaisten tunnus-ten taakse olisi yhdistettävissä mahdollisimman laajat kansalaispiirit.

Edellä sanottu ei merkitse sitä, että taistelun välivaiheisiin vedoten kommunistien tulisi luopua lopullisen tavoitteensa propagoinnista. Sosialistista tietoisuutta ei houkkoliikkeeseen tuoda salakuljettamalla, vaan pitämällä rohkeasti kiinni omista tavoitteista. Vain tällä tavalla sosialismi voidaan nostaa ideologisen ja poliittisen keskustelun piiriin ja vain tällä tavalla kommunistit voivat saavuttaa riittävän luottamuksen.

DEMOKRAATTISEN RINTAMAN MUODOISTA

Tällä Suomessa on jo sodan jälkeen demokraattisen rintaman muodosta ollut vallalla käsitys jonka mukaan demokraattinen rintama on yksi enemmän tai vähemmän selkeästi rakentuva järjestö, joka pitää sisällään yhteiskunnan kaikki demokraattiset voimat. Käsitys lienee perintöä SKDL:stä. Myöhemmin sama käsitys on uudelleen noussut esiin demokraattisen Vaihtoehdon perustamiseen

liittyneessä keskustelussa.

Emme halua kiistää sellaista mahdollisuutta, että demokraattinen rintama voisi rakentua joihinkin selkeisiin järjestöllisiin muotoihin. Haluamme sen sijaan tähdentää sitä, että demokraattisen rintaman muotojen pelkistäminen vain tähän mahdollisuuteen köyhdyttää huomattavasti mahdollisuuksiamme rakentaa eri väestöpiirien monopolienvastaista yhteistyötä. On tähdennettävä sitä, että demokraattinen virta niin sanoaksemme koostuu monista samaan suuntaan virtaavista puroista ja se, missä määrin voimme puhua todellisesta rintamasta, riippuu ratkaisevasti kommunistien kyvystä suunnata tätä virtaa oikeaan tavoitteeseen, mikä taas on suoraa seurausta heidän ideologisesta, poliittisesta ja järjestöllisestä kypsyydestään.

KYSYMYS ON VIIME KADESSA YHTEISTYÖSTÄ

Kaikkein keskeisin demokraattisen rintaman ja laajemminkin kommunistien kamppailuongelmista on riittävän laaja ja sisällyksessä yhteistyö työtätekevien väestökerrosten ja heitä edustavien järjestöjen kanssa.

Tarkasteltaessa kommunistien sodan jälkeistä taisteluhistoriaa huomataan, että eri aikoina kysymys on asettunut - ja asetettu eri tavoin riippuen konkreettisesta tilanteesta ja sen asettamista tehtävistä sekä kuinkas muuten - kommunistien kyvystä vastata ajan haasteisiin.

VUODET 1944-1948

Sodan jälkeen syntynyt tilanne edellytti perusteellista yhteiskuntaelämän demokraatisointia. Kommunistit ryhtyivät sosiaalidemokraattien ja Maalaisliiton (Kepu) kanssa hallitusyhteistyöhön viedäkseen läpi tilanteen edellyttämät muutokset. Tällä yhteistyöllä saatiinkin aikaan merkittävä muutos maan sisä- ja ulkopolitiikassa, mutta on pantava merkeille se, että niin pian kun porvariston kannalta välttämättömät uudistukset saatiin aikaan, porvaristo suoritti vallankaappauksen ja syrjäytti kommunistit hallituksesta. Myöhemmin suoritettussa kriittikissä kommunistit totesivat viehätty-

neensä liiaksi hallitusyhteistyön mahdollisuuksista ja laiminlyöneensä joukkotyön.

Ilmeisesti kommunistit olisivat todellakin voineet määrätietoisemmalla politiikalla lujittaa asemiaan ehkä merkittävästikin enemmän, kuin mihin he nyt pystyivät.

50-LUKU

Seuraava vuosikymmen kului ahkerassa perustason työssä. Vuonna 1954 SKP julkaisi ansiokkaan asiakirjan "Työväki yhteistoimintaan", jossa sanotaan mm: "Kommunistit eivät monista erimielisyyksistään huolimatta pidä vihollisenaan sosialidemokraattista eikä mitään muutakaan työväenjoukkojen kannattamaa puoluetta. Sellaiset sosialidemokraatit, jotka osoittavat rehellistä pyrkimystä työväen oikeuksien puolustamiseen, eivät ole vihollisiamme, vaan tovereitamme ja ystäviämme... Työväen yhtenäisyys ja yhteistoiminta ei ole meille mikään tilannepolitiikan eikä taktiikoinnin kysymys, joka olisi toisena päivänä tärkeämpi, toisena vähemmän tärkeä. Se on aina ensiarvoisen tärkeä periaatteen ja vakaumuksen kysymys".

Hyvin tehty työ vaikutti merkittävästi yleislakon julistamiseen ja sen ansiosta joukkojen mielialat radikalisoituivat nopeasti lakon aikana. Vuosikymmenen lopussa sosialidemokraattinen puolue ajautui hajaanukseen oikeistolaisen politiikkansa vuoksi.

Tällä kaudella SKP pystyi laajentamaan vaikutustaan joukkoihin ja pystyi jopa horjuttamaan Sosialidemokraattisen puolueen vaikutusvaltaa saamatta silti ratkaisevaa voittoa reformismista.

60-LUKU

Vuonna 1957 hyväksyttiin puolueohjelma, jossa mm. todettiin mahdolliseksi rauhanomainen siirtyminen sosialismiin. Vuonna 1963 pidetty SKP:n 13. edustajakokous hyväksyi demokraattisen taistelun strategialle omistetun asiakirjan "demokratian puolustamisesta ja laajentamisesta". Siinä todetaan: "Taistelu kansanvallasta koskee hyvin erilaisten yhteiskuntapiirien etuja. Sen vuoksi

SKP haluaa omalta osaltaan edistää kaikkien kansanvaltaisten voimien yhteisymmärrystä ja luottamuksellista yhteistoimintaa. Perusvoimana kansanvaltaakin puolustettaessa on nyt, kuten aina ennenkin, työväenluokka, jota vastaan demokratian hävittämistä tarkoittavat hyökkäyksetkin ensimmäisinä kohdistuvat".

60-luvun edetessä alkoivat puolueiden erityisesti sosialidemokraattisen ja kommunistisen puolueen välisen yhteistyön ongelmat nousta yhä voimakkaammin esiin. Tämä heijasti sitä todellista tilannetta, että huolimatta merkittävistäkin saavutuksista joukkotoiminnan järjestämisessä kommunistit eivät silti onnistuneet saamaan aikaan varsinaista läpimurtoa, mikä johtui siitä, että sosdempuolue kykeni säilyttämään vaikutusvaltansa joukkojen keskuudessa. Ajatukset alkoivat askaroida mahdollisuudella murtaa yhteistyön esteet ylätason yhteistyön kautta.

Tämän tärkeän asian kehittämisessä pääsivät kuitenkin niskan päälle puolueessa tuolloin päänsä nostaneet revisionistiset voimat. Ne nostivat keskustelun kohteeksi ensisijaisesti sosdempuolueen ja SKP:n ohjelmien muodolliset yhtymäkohdat onnistuen sanan säilällä lähestulkoon häivyttämään puolueiden väliset ratkaisevat ideologiset ja poliittiset erot. Revisionistit saivat tukea SKDL:n vasemmistososialisteilta ja liikkeen mukaan tulleet radikalisoituneelta sivistyneistöltä, jonka näkemys yhteistyön karikoista oli sellainen, että pääesteen yhteistyölle muodostavat SKP:n taantumukselliset dogmaatikat. Kun heidät on raivattu tieltä, niin yhteistyön portit ovat auki taivaaseen asti.

Valitettavasti 60-luvun lopun puoluekeskustelut jouduttiin käymään juuri tässä suvaitsemattomuuden ja revisionismin ilmapiirissä. Asiallisesti käytyinä ne olisivat voineet viedä liikkeemme yhtenäisyysstrategiaa ratkaisevasti eteenpäin.

Niissä nousivat mm. sellaiset kommunistisen liikkeen peruskysymykset kuten proletariaatin diktatuuri, kommunistisen puolueen johtava osa, kommunistien demokraattisuuden uskottavuus ja monet muut asiat, jotka ovat tärkeitä asioita haettaessa keskusteluyhteyttä eri väestöpiirien kanssa.

Tätä keskustelua ei oikeastaan viety koskaan loppuun asti; kysymykset jäivät avoimiksi, mikä mielestämme tulee esiin jopa siitä

tavasta, jolla kommunistien tavoitteet monesti nykyisin pyritään pitämään taka-alalla: julkista toimintaa järjestetään lähestulkoon yksinomaan DeVan nimissä ja sen kautta.

70-LUKU

Puolueen revisionistinen johto ratkaisi oman "uskottavuusongelmansa" historiallisen kompromissin tavalla: se luopui ylätason yhteistyön nimissä kommunistisen puolueen perusperiaatteista ja samalla myös liikkeen vallankumouksellisista näköaloista.

Puolueen terveet voimat palasivat koetulle joukkotoiminnan järjestämisen perustalle ja jatkoivat demokraattisen rintaman strategian kehittelyä, minkä tuloksena SKP:n 17. edustajakokous hyväksyi "Suomen kommunistisen puolueen esityksen demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi". Ohjelmaa ei kuitenkaan saatu muokattua varsinaiseksi strategiseksi asiakirjaksi, vaan siitä tuli enemmänkin varsin raskaslukuinen vaatimusluettelo.

MIHIN ON HAVINNYT SOSIALISMI?

Tällaisten vaatimusten kanssa emme ole samaa mieltä. Kommunisteilla ei ole mitään oikeita sosialismiin. Siihen johtaa vain johdonmukaisen taistelun ja sen kulussa hankitun poliittisen kokemuksen tie.

Sen sijaan olemme sitä mieltä, että demokraattisen rintaman strategian kehittämisessä ja toteuttamisessa on epäilemättä ollut puutteita, joiden korjaamiseen on pikimmiten tartuttava, jos mielimme päästä taisteluksamme eteenpäin.

Emme yritäkään tässä kirjoituksessa esittää jotain lopullista strategista viisasten kiveä, koska sitä ei yksinkertaisesti ole olemassa. Haluamme kuitenkin kiinnittää

huomiota yhteen nähdäksemme varsin oleelliseen puutteeseen toiminnassamme.

Kysymys on siitä, että kommunistit ovat niin viehättyneet erilaisten demokraattisten "mallien" rakentelusta, että tuskin kukaan enää propagoi sosialismia reaalisena vaihtoehtona tämän päivän ongelmiin. Vaikuttaa aivan siltä, että on hukattu yhteys demokraattisen taistelun ja sosialismin puolesta käytävän taistelun väliltä.

Tällainen tilanne on SKP:ssä vallinnut itse asiassa jossain määrin koko sodan jälkeisen kauden ajan, mutta se on kärjistynyt erityisesti parin viimeisen vuosikymmenen aikana. Kun esimerkiksi 13. edustajakokouksen päätöksessä "demokratian puolustamisesta ja laajentamisesta" demokraattista taistelua tarkastellaan sosialismin toteuttamisen rauhanomaisena tienä, niin 17. edustajakokouksen hyväksymä "esitys demokraattisten voimien yhteistyöohjelmaksi" ei edes mainitse sosialismia muualla kuin johdannon kansainvälispoliittisessa osassa.

Aika erikoislaatuista on se, että ainoastaan SKDL:n sosialistit ovat konkreettisesti hahmotelleet omaa käsitystään sosialistisesta Suomesta.

Tosin heidän strategiansa ei perustu yhteiskunnan vallankumoukselliselle muuttamiselle, mutta se on jo toisen artikkelin aihe.

Tämän seikan pohtiminen koko liikkeessämme olisi mielestämme varsin hyödyllistä. Miksi kommunistit ovat tietoisesti valinneet tällaisen matalan ja sitä paitsi ajan myötä yhä matalammaksi käyvän profiilin suhteessa sosialismiin? Merkitseehän se myös sitä, että tieteen tahtoen luovutaan siitä ideologisesta taistelusta, joka on kaikissa tapauksissa kuitenkin käytävä sekä kommunistien että laajempienkin joukkojen kasvattamiseksi.

Tätä tietystä mielessä häpeilevää suhtautumista ei mielestämme voida perustella sillä, että sosialistiset tunnukset muka karkoittaisivat joukkoja luotamme. 60- ja 70-luvun kokemukset osoittavat, että silloin liikkeeseen mukaan tullut nuoriso tuli mukaan juuri sosialististen tunnusten alle.

Oikein ymmärrettynä sosialismin propagoiminen reaalisena vaihtoehtona luo liikkeelle aivan uusia näköaloja. Sosialismia kohtaan tunnetaan erityisesti työväenluokan keskuudessa varsin suurtakin myötätuntoa. Kommunistien on kyettävä realisoimaan tämä myötätunto.

Yhtenä seikkana tässä tulee ottaa huomioon myös työväenluokan rakenteessa ja vastavasti kommunistisen puolueen sosiaalisessa perustassa tapahtuneet muutokset. Työväenluokan uudet kerrokset ovat monasti lähtöisin muista väestökerroksista, eikä niillä välttämättä ole sitä vaistonvaraista suopeaa suhtautumista sosialismiin, mikä on ominaista perinteiselle työväenluokalle. Toisaalta kohonnut koulutustaso antaa työväenluokan uusien kerrosten edustajille mahdollisuuden lähestyä politiikan ja yhteiskuntaelämän ilmiöitä teoreettisemmin.

Nähdäksemme käytäntö ei tue sellaista ajatusta, että pitäytymällä demokraattisiin tunnuksiin, kommunistit voisivat voittaa heitä kohtaan tunnettuja epäluuloja.

Edellä sanottu ei merkitse sitä, että kiistäisimme demokraattisten muutosten mahdollisuuden edettäessä kohti sosialistista vallankumousta. Demokraattisen monopolienvastaisen rintaman strategia on oikea. Sen sijaan kysymys sosialististen ja demokraattisten tavoitteiden suhteesta on asetettava oikein.

Tämän vuoden aikana käytävässä strategialakeskustelussa on päästävä irti tämän välivaiheen absoluuti-solnnista.

SOSIALISTISEEN SUOMEEN

Emme siis tarkoita sitä, että kommunistien olisi propagoitava "socialismia sinänsä". Kysymys on siitä, hyvin monet kapitalistisen Suomen ongelmat ovat sellaisia, että ne voidaan ratkaista vain sosialismin vallites-

sa. Kommunistien on kyettävä luomaan sellainen strategia, joka tarjoaa konkreettiset ratkaisut konkreettisiin ongelmiin.

EDUSKUNTAVAALIEN TULOS VOIMISTAA OIKEISTOLAISTUMISTA

Aineistomme alkuosassa kuvattiin lyhyesti Suomen sisä- ja ulkopoliittikkaa hallitsevaa oikeistolaistumiskehitystä. Vuoden 1987 eduskuntavaalien tulos vauhdittaa edelleen suuren rahan politiikan toteuttamista.

Eduskuntavaalien äänestysprosentti jäi poikkeuksellisen alhaiseksi (n. 75%). Äänestämättä jättäminen on protestia entistä oikeistolaisemmalle konsensuspolitiikalle.

Ensisijaisen vastuun oikeiston vaalivoitosta kantaa sosialidemokraattisen puolueen oikeistojohto ja sen harjoittama jatkuvasti oikeistolaistunut hallituspolitiikka. Myös SKDL:n harteilla painoi sen johdossa olleen oikeistoryhmäkunnan aiemmin toteuttama työväen etujen vastainen hallituspolitiikka. Sen sijaan että SKDL:n ja SKP:n johdossa oleva oikeistoryhmittämä olisi tehnyt itse kriittisen arvion tilanteesta pyrki se suunnittelemaan syntyneen tyytymättömyyden kommunistisen ja demokraattisen liikkeen perinteistä poliittista linjaa vastaan. Näin se tuki kokoomusta ja poliittisen tilanteen painopisteen siirtämistä oikealle.

HALLITUSKAAVAILUISTA

Näin syntyi tilanne jossa kokoomuspuolue pääsi hyödyntämään työväenliikkeessä syntyneen hajaannusta. Vaalien jälkeisessä julkisessa keskustelussa on esitetty useampia mahdollisia hallitusvaihtoehtoja. Keskustapuolueen ja kokoomuksen mieluisin hallituspohja käsittäisi SDP:n, kokoomuksen ja keskustapuolueen. SDP:n tehtävä tällaisessa hallituksessa olisi turvata konsensuksen säilyminen antamalla konservatiiviselle politiikalle "vasemmistolainen" leima. Kokoomuspuolueen ja sen takana olevan suurpuolueen ehdoton tavoite on että SDP jatkaa hallituksessa. Ilman yhteistyötä SDP:n kan-

ssa palkkojen jäädyttämisen linjan jatkaminen muuttuisi vaikeaksi. Helsingin Sanomat kirjoittaakin pääkirjoituksessaan heti vaalien jälkeisellä viikolla, että SDP:n mahdollinen jääminen pois kokoomuksen ja keskustan hallituksesta murtaisi konsensuspolitiikan ja kärjistäisi oikeiston ja vasemmiston välistä ristiriitaa. Lehden mukaan tämä vaara voidaan välttää jos SDP saadaan mukaan hallitukseen.

Syntyneessä tilanteessa sosiaalidemokraattinen puolue joutuu uudelleenarviointien eteen. SDP menetti vaaleissa 100.000 ääntä ja vaaka kallistui oikeistopuolueiden hyväksi. Tämä on suuri menetys. Avoimen oikeistolaisen hallituspolitiikkansa vuoksi SDP ei myöskään onnistunut hyödyntämään kommunistisen ja kansandemokraattisen liikkeen sisäpuolella syntyneen hajaannusta. Lisäksi vaaleissa SDP:n sisäinen vasemmisto-oppositio lisäsi kannatustaan puolueen johdon linjaan nähden. Tähän ryhmään kuuluvat kansanedustajat ovat olleet eri mieltä mm. kriisilaeista ja energiaverotuksesta. Ryhmän todellista merkitystä tai sen toiminnan johdonmukaisuutta on tässä yhteydessä vaikea tarkkaan arvioida, mutta jokapäiväisessä elämässä tämä "punaiseksi" nimitetty ryhmä muuttui vaaleissa punaiseksi tiuksi. Sorsan ote SDP:n sisäpuolelta ei enää ole niin ongelmaton kuin aiemmin.

Puheenjohtaja Sorsa onkin todennut että hänen on vaikea ymmärtää mikä olisi SDP:n rooli kokoomuksen ja keskustapuolueen johtamassa hallituksessa. SDP:lle saattaisikin olla yksinkertaisempaa jäädä oppositioon ja pyrkiä osoittamaan että kokoomuksen hallitukseen osallistuminen on syypää suunniteltuun työväen etujen vastaiseen palkkapolitiikkaan. Tätä suunnitelmaa vaikeuttavat kuitenkin tulossa olevat presidentinvaalit. Jos pääministerin paikka luovutetaan keskustapuolueen Paavo Väyrykselle ottaa SDP suuren riskin presidentinvaaleja ajatellen.

Keskustapuolue ei ole valmis hyväksymään SDP:n, Keskustapuolueen ja SKDL:n pohjalta muodostettavaa hallitusta. Siksi on olemassa vaara että SDP olisi valmis suuriinkin myönnytyksiin pyrkiessään hallitusyhteistyöhön Kokoomuksen kanssa keskustan ohi.

Kaikkein vakavimmat ongelmat työväenliikkeelle tuottaisi SKDL:n mahdollinen - joskin epätodennäköinen - osallistuminen hallitukseen. Ennen vaalejahan eräät SKP:n oikeistojohdon jäsenet ilmoittivat olevansa valmiita osallistumaan hallitukseen minkä tahansa poliittisen voiman - jopa kokoomuspuolueen kanssa.

Vihreän liikkeen kannalta vaalin tulos oli epäonnistunut. Läpi menneet ehdokkaat muodostavat epäyhtenäisen ryhmän joka ei kattavasti edusta kansalaisliikkeitä. Ilmeisesti vihreät aikovat tulevaisuudessa suunnata toimintaansa takaisin ulkoparlamentaariselle alueelle. Vihreät ilmeisesti tulevat asiasta riippuen muodostamaan ajoittaisia liittoja sekä oikeiston että vasemmiston kanssa.

Eduskunnan voimasuhteta pohdittaessa ei voida yhtyä Väyrysen väitteeseen jonka mukaan keskiryhmät nyt muodostaisivat eduskunnan suurimman ryhmittymän. Esimerkiksi Ruotsalaisen Kansanpuolueen sisällä läpi menivät nyt oikeistolaiset ehdokkaat, jotka ovat lähempänä kokoomusta kuin keskustaa.

Syntyneessä tilanteessa oikeiston tavoitteena on myös oikeistolaisempaa linjaa tukevan presidentin saaminen maahan. Joko vaihtamalla henkilöä tai sitten vaatimalla tähänastisen työtavan tarkistamista henkilömuutoksia tekemättä.

Vaalien ulkopoliittisiin seurauksiin liittyen on todettava että niiden tulos voimistaa aineiston alussa sivuttua vaaraa ulkopoliittisen kurssin kääntämisestä oikealle. Siksi on tehtävä kaikki voitava ulkopoliittisen linjan jatkuvuuden turvaamiseksi, taloudellisen ja teknisen yhteistyön syventämiseksi Neuvostoliiton kanssa ja riippumattomuuden varmistamiseksi EEC:stä.

DEMOKRAATTINEN VAIHTOEHTO EDUSKUNTAVAALEISSA

Demokraattinen Vaihtoehto r.p.:n perustaminen turvaamaan SKDL:n ja SKP:n oikeistojohdon syrjäyttämien kommunistien ja demokraattien osallistuminen vaaleihin oli positiivinen saavutus. Myös vaalien tulos Demokraattisen Vaihtoehdon osalta vastasi osapuilleen vaaleja ennen tehtyjä suunnitelmia ja arvioita.

On kuitenkin olemassa eräitä ongelmia joiden käsitteleminen on työn menestyksellisen jatkamisen edellytys:

Vaaleissa Demokraattinen Vaihtoehto esiintyi korostetusti uutena poliittisena voimana. Tietyssä mielessä se sitä onkin. Voidaan kuitenkin kysyä eikö SKP:n oikeistojohdon näin ole saanut liian suuret mahdollisuudet esiintyä SKP:n ja SKDL:n perinteen jatkajana. Vastaisuudessa ei ole syytä karttaa SKP:n perinteen nimissä esiintymistä. Se ei tee Demokraattista Vaihtoehtoa syylliseksi SKP:n ja SKDL:n oikeistolaisen ryhmäkunnan virheisiin. DeVa:ssa toimivien kommunistien on selkeästi tuotava julki että he edustavat SKP:tä sellaisena kuin sen linjan tulisi olla. On tehtävä selväksi että nämä kommunistit edustavat työväenliikkeen perinteen jatkuvuutta olematta mitenkään vastuussa SKP:n oikeistojohdon aikanaan toteuttamasta huonosta hallituspolitiikasta.

On myös selvitettävä mihin luokkavoimiin Demokraattinen Vaihtoehto ensisijaisesti tukeutuu. Eduskuntavaaleissa SKDL kykeni säilyttämään kannatuksensa. DeVa ei myöskään kyennyt saamaan puolelleen niitä työläisiä jotka nyt jättivät äänestämättä SDP:tä. Osasyynä tähän on, ettei DeVa vaaleissa riittävän painokkaasti tukeutunut työväenluokkaan. Todelliset poliittiset ratkaisut tapahtuvat työpaikoilla. Esimerkiksi Rakenusliiton vaalit olisi kiinteämmin voinut yhdistää eduskuntavaalitoimintaan.

DeVa joutui lähtemään vaalitoimintaan uutena poliittisena organisaationa. Ensisijaisen merkitys tällaisessa tilanteessa on järjestöllisen perustan lujittamisella sekä DeVa:n edustamien poliittisten näkemysten esille tuonnilla. Monesti nämä seikat kuitenkin jäivät henkilökysymysten varjoon.

Demokraattisen Vaihtoehdon piirissä toimivat kommunistit olisivat voineet selvemmin tuoda esille oman käsityksensä yhteiskunnallisten epäkohtien syistä. DeVa:n luonne laajapohjaisena, osapuoliaan ideologisesti sitomattomana liittolaisrintamana ei vahingoitu tästä.

MITEN TASTA ETEENPAIN?

Aineistossa sivuttujen kysymysten pohjalta nousevat esille ainakin seuraavat ajakohtai-

set ja rakentavaa kollektiivista pohdintaa vaativat kysymykset:

- Kommunistien ja demokraattien edustamaa poliittista linjaa on jatkuvasti kehitettävä ajankohdan vaatimusten mukaisesti. Poliittian on samanaikaisesti kyettävä tarttumaan sekä konkreettisiin taistelutehtäviin että arvettava kokonaisvaltaista yhteiskuntakehityksen demokraattista ja sosialistista näköalaa.

- Kommunistien ja demokraattien poliittisten tavoitteiden on noustava kansalaisliikkeistä ja ennenkaikkea työpaikoilta. Vain tämä voi turvata vaihtoehdolle todellisen perustan.

- On kyettävä ulospäinsuuntautuvaan joukko-toimintaan ja erityisesti työpaikoilla käyvän taistelun vahvistamiseen.

- Kommunististen ja demokraattisten järjestöjen johtoa myöten tulee työpaikka-aktiivien määrää lisätä päättävissä elimissä.

- Kommunistien ja DeVä:n organisaation on otettava alus rakennuttava siten että se koostuu ensisijassa ammattiyhdistysaktiiveista ja että sen painopiste on työpaikoilla. Liiallista - siis työpaikkayhteyksien puustannuksella tapahtuvaa - suuntautumista elivistyneistön piiriin on varottava.

- Edelliseen liittyen on huolehdittava siitä, ettei liikkeen eduskunta- ja kunnanvaltuustoryhmien työ pääse irtomaan järjestöistä ja työpaikoista. Edustajien tehtävänä on toteuttaa työpaikoilla muodostunutta linjaa.

- Edelleen on havaittavissa eriaivä käsityksiä kommunistien toiminnasta demokraatisessa liikkeessä: Tästä oli osoituksena vaihe jossa perustettiin Demokraattisen Vaihtoehdon alueryhmiä ja ammattiyhdistysosastoja, eikä kunnallispoliittisia ryhmiä paikkoihin joissa ei ole olemassa kommunistien osastoja tai ryhmiä. Tähän liittyen kommunistisen organisaation kehittäminen on paikoin jäänyt muodolliseksi. Joka kuntaan on turvattava kommunistinen valtuustoryhmä, kommunistinen alueosasto ja ammattiyhdistysryhmä.

Kuten yleensäkin, pitäisi myös liittolaispolitiikassa kommunistien osuuden näkyä selkeästi. Devä:n poliittinen kokoonpano luo sellytykset yleiselle konsensuksen vastaisuudelle, muttei sen pidemmälle. Näin ollen uunkin on voitava toimia omista ideologisista lähtökohdistaan käsin. Devalla ei voi

olla omaa ideologiaa eikä sen tule sitoa kommunistista puoluetta.

- Nykyisen liittolaisrintaman rakentamisen ongelmia pohdittaessa on vältettävä puolueen historiassa aiemmin tehtyjen virheiden turhaa toistamista. Sodan jälkeen SKDL:ssä tehtiin virhe että kommunistit jättäytyivät demokraattisen rintaman, SKDL:n taakse eivätkä esiintyneet julkisuudessa kommunisteina, vaan SKDL:n nimissä.

- Nykyistä yhteiskunnallista tilannetta leimaa voimakas siirtyminen oikealle. Oikeistovaaran torjuminen on mahdollista vain jos on olemassa kommunistinen puolue joka on kykenevä johtamaan työväenluokan taistelua. On suoritettava tarvittavat toimenpiteet kommunistisen organisaation perustamiseksi ja vahvistamiseksi. SKP:stä käytävän taistelun nykyisessä vaiheessa ei ole syytä epäroida marxismi-leninismiä edustavan kommunistisen puolueen toiminnan virallistamista. Työväen- ja demokraattinen liike odottaa että SKP:n järjestöjen keskuskomitean edustajakokous kesäkuussa 1987 kykenee ratkaisemaan nämä tehtävät.

- Kaikessa toiminnassaan SKP:n johdon oikeistoryhmittymä on vahvistanut linjanvalintansa. Siksi työväenluokan maailmankatsomukselle perustavan kommunistisen puolueen yhtenäisyyden rakentaminen tämän ryhmän kanssa ei ole mahdollista.

- Myös kansainvälisissä yhteyksissä on selvästi tuotava esille SKP:n ja SKDL:n nykyisen oikeistojohdon edustaman poliittisen linjan todellinen sisältö.

- On pyrittävä uusien työmuotojen kehittämiseen, mutta siten ettei yhteys kommunistisen ja demokraattisen liikkeen työn jatkuvuuteen katkea.

- Kuluvana vuonna tulee täyteen 80 vuotta vuoden 1907 tapahtumista ja 70 vuotta vuoden 1917 tapahtumista. Nämä historialliset tapahtumat on tehtävä nuorisolle tunnetuksi ja varmistettava ettei sosialidemokraattisen historiankirjoituksen tulkinta niistä saa ylivaltaa.

- Liikkeen kehityksen kysymyksiä pohdittaessa on pyrittävä kollektiivisuuden vahvistamiseen, ongelmien käsittelyyn rakentavassa ilmapiirissä. Tähän liittyen kommunistien on pohdittava järjestöjen sisäisen demokratian kehittämistä demokraattisen sentralismin periaatteen hengessä.